

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr 942/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 10 grudnia 2015 r.

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 12-13 stycznia 2017 roku na kierunku filologia polska w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Uliasz, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Joanna Wójcik – ekspert PKA
2. prof. dr hab. Joanna Pyszny – ekspert PKA
3. Arkadiusz Doczyk – ekspert ds. WSZJK
4. Paweł Adamiec – ekspert studencki

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Nauk Humanistycznych UKSW została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku. Poprzednio dokonano oceny w roku akademickim 2009/2010, przyznając ocenę pozytywną (uchwała Nr 1015/2010 z dnia 7 października 2010 roku). Uczelnia dostosowała się do uwag PKA z wizytacji, jaka miała miejsce w 2010 r.

Aktualna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Instytutu, Uczelni i Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania ze studentami, pracownikami Instytutu, osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyk, a także z przedstawicielami Samorządu Studentów i Biura Karier. Ponadto przeprowadzono hospitacje zajęć, dokonano analizy losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych oraz bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano

wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu oraz współpracujący z nim eksperci poinformowali władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

(należy podać informację, czy jest to pierwsza czy kolejna ocena, oraz wskazać jej przesłanki: własna inicjatywa PKA, wniosek ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, wniosek uczelni. Jeżeli bieżąca ocena jest kolejną oceną programową należy podać informację o wynikach ostatniej oceny programowej).

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM					
Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe¹ zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia		X			

oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów					
--	--	--	--	--	--

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	Znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do

celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena: W PEŁNI

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi:

1.1.

Koncepcja kształcenia dla kierunku filologia polska wpisuje się w misję i strategię rozwoju uczelni przyjętą Uchwałą Senatu UKSW nr 32/2014 z dn. 20.03.2014 r. oraz misję i strategię rozwoju Wydziału Nauk Humanistycznych na lata 2014-2020, zwłaszcza w zakresie kształtowania i wzbogacania oferty kształcenia. Koncepcja i program kształcenia realizuje założone cele strategiczne: zakłada uzyskanie przez studenta wiedzy i umiejętności filologicznych zgodnych z priorytetowym dla UKSW nauczaniem Kościoła katolickiego: pielęgnuje tym samym tradycyjny, filologiczny model kształcenia humanistycznego, oparty na personalistycznym i humanistycznym postrzeganiu świata oraz kładzie nacisk na eksponowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego człowieka, tożsamości narodowej, dialogu międzycywilizacyjnego i języka jako narzędzia komunikacji i nośnika kultury ludzkiej. Jednocześnie koncepcja programu zakłada uzupełnienie kształcenia kierunkowego o przygotowanie zawodowe dzięki ofercie specjalizacyjnej, dostosowanej zgodnie z celem strategicznym do zmieniających się warunków pracy (*Misja i strategia UKSW na lata 2014-2020*, s. 6, 14, *Strategia rozwoju WNH*, pkt 7) – studenci kierunku mogą wybierać spośród specjalizacji: edytorskiej, nauczycielskiej, glottodydaktycznej, teatrologicznej, filmoznawczej, muzeologicznej oraz „Komunikacji językowej: media, reklama, PR”. Istotna jest także współpraca Wydziału, jego pracowników i absolwentów z instytucjami nauki, kultury i edukacji Mazowsza i innych regionów Polski.

W procesie ustalania koncepcji kształcenia brali udział przede wszystkim pracownicy kierunku, zasięgnięto również opinii studentów oraz pracodawców, z którymi konsultowano sylwetkę absolwenta filologii polskiej, zwłaszcza w zakresie kształcenia specjalizacyjnego (w ramach realizowanego w 2014 r. projektu POKL). Jak podkreślają władze Instytutu Filologii Polskiej, w wyniku różnych i niedających

się uspołnić oczekiwań interesariuszy zewnętrznych przy planowaniu koncepcji kierunku położono nacisk przede wszystkim na filologiczny trzon kształcenia polonistycznego, wsłuchując się jednocześnie w uwagi pochodzące od studentów. Zgłaszane przez nich podczas specjalnych spotkań propozycje były brane przy modyfikacjach programu (np. zmiana kwalifikacji przedmiotu komunikacja interpersonalna i medialna ze specjalnościowego na obowiązkowy na II stopniu czy zastąpienie przedmiotów niepolonistycznych filologicznymi).

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku uwzględnia krajowe i międzynarodowe wzorce: w 2015 r. IFP był współorganizatorem Kongresu Dydaktyki Polonistycznej w Katowicach, a jego pracownicy są członkami zespołów zajmujących się dydaktyką polonistyczną (Zespół Etyki Słowa RJP PAN, Międzynarodowe Stowarzyszenie Studiów Polonistycznych).

Realizowana koncepcja zgodna jest także z polityką zapewniania jakości zawartą w Zarządzeniu Nr 49/2015 Rektora UKSW z dnia 2 października 2015 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Za prowadzenie tych działań odpowiedzialne są władze Wydziału oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Specyfika realizowanej na kierunku koncepcji wiąże się przede wszystkim z utrzymaniem klasycznego modelu kształcenia humanistycznego, opartego na wartościach chrześcijańskich i umacniającego personalistyczny nurt badań. Rzetelne i ogólne kształcenie filologiczne jest dla władz Instytutu priorytetem przy mniejszym dowartościowaniu kształcenia specjalnościowego. Wyróżnia to z pewnością prowadzoną na UKSW polonistykę, ale może także w jakiejś mierze ograniczać elastyczność koncepcji kształcenia.

1.2

Plany rozwoju filologii polskiej zakładają systematyczne aktualizowanie tradycyjnego kształcenia filologicznego, ze szczególnym uwzględnieniem w procesie dydaktycznym badań w zakresie aksjologii literackiej oraz studiów interdyscyplinarnych i komparatystycznych. Władze Instytutu deklarują korzystanie z innowacyjnych tendencji rozwojowych w ramach dyscyplin kierunkowych, zakładając jednocześnie wybór takich, które pozwolą na utrzymanie wypracowanej tożsamości kierunku. Tym samym stopień uwzględnienia w planach rozwoju filologii polskiej nowych tendencji zachodzących w dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kierunkowe, zostaje ściśle powiązany z założoną koncepcją kształcenia – umiarkowanie otwartego na zmieniające się, nowatorskie koncepcje w zakresie badań naukowych. I tak w zgodzie z prowadzonymi badaniami naukowymi w 2016 r. utworzono Zakład Badań nad Językiem Autorów, planowane jest też utworzenie Zakładu Badań nad Kulturą Życia Literackiego Przełomu XIX i XX w. W związku z realizacją strategii IFP na lata 2014-2020 przewidziane jest także uzyskanie uprawnień do doktoryzowania i habilitowania w zakresie językoznawstwa, nawiązanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi i wzbogacanie oferty zajęć prowadzonych przez badaczy spoza Polski.

W odpowiedzi na potrzeby studentów dyrekcja IFP planuje modyfikację specjalizacji, a także kształcenia kierunkowego tak, by w większym stopniu umożliwić osobom o wykształceniu niefilologicznym i niehumanistycznym studiowanie na II stopniu. Istotna dla rozwoju kierunku jest też kontynuacja współpracy z Uniwersytetem Otwartym UKSW oraz wzbogacenie oferty edukacyjnej o nowe kursy i studia podyplomowe. Szczególny nacisk został położony na współpracę z otoczeniem społecznym (np. powołanie Akademii Młodego Humanisty, rozwój kontaktów ze szkołami Warszawy i Mazowsza, organizacja konkursów i imprez literackich). O ile studenci mają znaczący wpływ na plany rozwojowe kierunku, o tyle w mniejszym stopniu identyfikowane i uwzględniane są potrzeby pracodawców. Kontakty z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie opiniowania programów kształcenia miały jak dotąd charakter raczej nieformalny, dopiero niedawno na Wydziale powołana została Rada Biznesu.

1.3

Jednostka przyporządkowała ocenianemu kierunkowi do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych oraz wskazała dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia: literaturoznawstwo i językoznawstwo (*Uchwała Nr 66/2015 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 22 maja 2015 r., zał. nr 1 i 2*). Opisy założonych dla obu stopni efektów kształcenia pozostają w zgodzie z wyżej wymienionymi dyscyplinami, a jednocześnie zostały one ściśle powiązane z koncepcją kształcenia na ocenianym kierunku: kładą nacisk na badania filologiczne w wymiarze językowym i tekstowym, z uwzględnieniem zwłaszcza horyzontu aksjologicznego, podkreślają silne zakorzenienie w tradycji oraz budowanie tożsamości wspólnotowej poprzez wyposażenie absolwenta w

określone wzorce. Uwzględniają także wiedzę i umiejętności ułatwiające podjęcie pracy zawodowej – osobno sformułowane zostały bowiem efekty specjalizacyjne, które powiązano z efektami kierunkowymi i odniesiono do obszaru nauk humanistycznych w zakresie wymienionych dyscyplin.

1.4.

Efekty założone dla filologii polskiej, określone dla obu stopni w *Uchwale Nr 66/2015 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 22 maja 2015 r.*, zostały powiązane z koncepcją kształcenia i realizują wszystkie efekty z obszaru nauk humanistycznych odpowiednio dla I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim oraz trzy efekty z obszaru nauk społecznych. Efekty kierunkowe są z spójne z obszarowymi dzięki ich uszczegółowieniu w odniesieniu do dyscyplin literaturoznawstwa i językoznawstwa. Wyodrębniono również efekty dla specjalizacji nauczycielskiej, które są zgodne ze standardami kształcenia zawartymi w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 17.01.2012 r.* (Dz. U. z dn. 6.02.2012, poz.131). Szczegółowe efekty kształcenia, spójne z kierunkowymi, sformułowano także dla pozostałych specjalizacji oprócz muzeologicznej – specjalizacja ta od tego roku została przekształcona w osobny kierunek.

W opisie efektów sformułowanych dla II stopnia przyjęto zasadę, że pogłębiają one efekty przewidziane dla filologii polskiej na stopniu I. Niekiedy jednak zdarzają się przypadki powielenia na studiach magisterskich efektów z poziomu licencjackiego: np. na I stopniu FP1_W16 i FP1_W17 powtórzone zostają na II stopniu jako FP2_W16 i FP2_W18: „ma uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu współczesnego literaturoznawstwa” oraz „ma uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu współczesnego językoznawstwa”; efekt na I stopniu FP1_W14 „ma uporządkowaną wiedzę o kryteriach periodyzacji literatury polskiej, kanonicznych dziełach literackich z poszczególnych epok oraz zna zasady analizy i interpretacji ich kontekstów kulturowych” ma odpowiednik na stopniu II w FP2_W11: „ma uporządkowaną wiedzę o kryteriach periodyzacji literatury polskiej, kanonicznych dziełach literackich z poszczególnych epok oraz ich kontekstach kulturowych”. Identyczne są także FP1_U122 i FP2_U142: „posiada na poziomie podstawowym umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społecznych”. Warto przeanalizować efekty kształcenia dla obu stopni, w większym stopniu różnicując ich specyfikę i podkreślając odrębny charakter studiów magisterskich w celu zapobieżenia powtarzaniu się pewnych efektów z zakresu wiedzy i umiejętności.

Kierunkowe efekty kształcenia umożliwiają studentom uzyskanie podstawowej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej na I stopniu (np. FP1_W06 zakłada „uporządkowaną wiedzę, obejmującą wybrane teorie i nurty metodologiczne, wypracowane w obszarze” odpowiednio językoznawstwa i literaturoznawstwa, zgodnie z FP1_W07 student zyskuje „podstawową wiedzę o dwudziestowiecznych osiągnięciach w tym zakresie i kierunkach ich rozwoju”, zaś FP1_U03 i FP1_U04 wskazują na umiejętność rozwijania kompetencji badawczych i posługiwania się podstawowymi narzędziami badawczymi w zakresie wskazanych dyscyplin) oraz pogłębionej na stopniu II (FP2_W06 i FP2_W07 wskazujące na pogłębioną wiedzę na temat wybranych teorii i nurtów z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, a FP2_U02, FP2_U03 i FP2_U04 zakładają pogłębione umiejętności dotyczące formułowania problemów badawczych, rozwijania i integrowania kompetencji i narzędzi badawczych). Przytoczone przykładowo efekty dotyczące ogólnej polonistycznej wiedzy i umiejętności oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania przygotowują również studenta obu stopni na ocenianym kierunku do pisania pracy dyplomowej. Efekty kierunkowe umożliwiają także uzyskanie wiedzy, umiejętności potrzebnych na rynku pracy (efekty FP1_W09, FP1_W18, FP2_W09 i FP2_W19 oraz wyodrębnione dla obu stopni efekty specjalnościowe), a także w dalszej edukacji na III stopniu.

Realizację i przyporządkowanie przedmiotowych efektów kształcenia do efektów kierunkowych potwierdzają przedstawione macierze, sporządzone osobno dla przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych. Efekty kierunkowe z obszaru nauk społecznych realizowane są z efektami przedmiotów fakultatywnych wybieranych z puli przedmiotów z zakresu nauk społecznych. Zwraca uwagę brak spójności w przyporządkowaniu efektów przedmiotowych do kierunkowych: wątpliwości budzić może nieodnotowanie w przypadku niektórych przedmiotów realizacji efektów kierunkowych, ściśle związanych, jak się wydaje, ze specyfiką konkretnych przedmiotów. I tak np. efekty przedmiotów historycznoliterackich na I stopniu przyporządkowano tylko do jednego kierunkowego efektu kształcenia z zakresu wiedzy, rezygnując np. z FP1_W03 „zna podstawową terminologię nauk humanistycznych z zakresu literaturoznawstwa” czy FP1_W01 „ma podstawową wiedzę o zakresie i znacze-

niu filologii polskiej w obszarze nauk humanistycznych i w systemie kultury narodowej, zna jej aksjologiczny horyzont”. Seminarium licencjackie zakłada według matrycy odniesienie jedynie do efektu z zakresu wiedzy literaturoznawczej (FP1_W19 „ma uporządkowaną wiedzę o kryteriach periodyzacji literatury powszechnej, zna kanoniczne i najnowsze dzieła literatury światowej, metody analizy i interpretacji, ich konteksty kulturowe oraz dorobek krytyczny im poświęcony”), pomijając możliwy aspekt językoznawczy. Efekt P1_U09 „potrafi przygotować wystąpienia ustne oraz prezentacje multimedialne w języku polskim, z zakresu filologii polskiej, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych i informacji pochodzących z mediów tradycyjnych i elektronicznych” pojawia się tylko na przedmiotach Leksykologia i leksykografia, Analiza dzieła literackiego i Nauki pomocnicze. Na II stopniu efekt FP2_W08 „ma uporządkowaną i pogłębioną, ogólną i szczegółową wiedzę o kulturze” zakłada tylko Dialektologia, zaś – według macierzy – pomija powiązanie z efektem FP2_W24 „ma pogłębioną wiedzę o współczesnym życiu kulturalnym i instytucjach kultury”, dla którego właściwym przedmiotem mogłaby być np. Krytyka literacka. Warto dokonać przeglądu macierzy dla obu stopni i skonfrontować zawarte w nich zapisy z sylabusami przedmiotowymi.

Studenci mają dostęp do opisu zakładanych efektów kształcenia w wersji papierowej w sekretariacie Instytutu. Są też na początku semestru informowani o efektach przedmiotowych na zajęciach przez nauczycieli akademickich. Zdaniem studentów efekty zostały sformułowane w sposób jasny i zrozumiały oraz pozwalają na stosowanie odpowiednich metod weryfikujących stopień ich osiągnięcia. ZO podziela ten pogląd, potwierdzając przejrzysty sposób opisu efektów dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji, które związane są ze studiowanymi dyscyplinami, co umożliwi także właściwą ich weryfikację.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że efekty przedmiotowe w sylabusach zostały sformułowane na różnym stopniu ogólności. Ich opisy z reguły uszczegóławiają efekty założone dla kierunku, niekiedy jednak powtarzają zawarte w nich opisy (np. w sylabusach do Romantyzmu (ćwiczenia) czy Literatury współczesnej).

W poszczególnych wypadkach wątpliwości budzi przyporządkowanie efektów przedmiotowych kierunkowym. Np. sylabus przedmiotu Twórczość Bolesława Prusa dla I stopnia formułuje jeden efekt przedmiotowy z zakresu wiedzy: „uzyskanie pełnej wiedzy dotyczącej biografii oraz twórczości Bolesława Prusa”, odsyłając jednocześnie do efektu kierunkowego FP1_W15 z zakresu językoznawstwa: „ma uporządkowaną wiedzę o kryteriach periodyzacji historii języka polskiego i jego kontekstach kulturowych; zna badania i dorobek krytyczny z zakresu historii języka”. Seminarium magisterskie odsyła do efektów kierunkowych na I stopniu, co zapewne jest pomyłką, ale także w innych sylabusach pojawia się szereg podobnych nieścisłości. Należałoby dokonać przeglądu dokumentacji – sylabusów, macierzy i efektów kształcenia – pod kątem synchronizacji zawartych w nich zapisów.

1.5.1.

Studenci filologii polskiej UKSW mogą realizować specjalizację nauczycielską na I i II stopniu kształcenia zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku zarówno w zakresie przyjętych efektów kształcenia, treści kształcenia, jak i czasu trwania studiów oraz wymiaru praktyk. Program studiów został dostosowany jest do warunków określonych w standardach kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela: na studiach I stopnia obejmuje on przygotowanie do zawodu nauczyciela języka polskiego w szkole podstawowej i przewiduje realizację modułu psychologiczno-pedagogicznego (180 h zajęć dydaktycznych oraz 30 h praktyk, razem 10 ECTS) oraz dydaktycznego (120 h zajęć i 120 h praktyk, razem 11 ECTS). Za realizację modułu 2. odpowiada Studium Pedagogizacji UKSW. W ramach specjalizacji student zobowiązany jest również zrealizować obowiązkowe konwersatorium za 4 ECTS. Na studiach II stopnia student może wybrać specjalizację nauczycielską pod warunkiem ukończenia specjalizacji na I stopniu. Łączna liczba godzin przeznaczonych na te dwa moduły oraz przyporządkowana im liczba punktów ECTS są zgodne z przepisami. Realizacja obu modułów trwa 4 semestry na każdym poziomie studiów.

1.5.2

Dobór treści programowych jest generalnie zgodny z zakładanymi efektami kształcenia i uwzględnia aktualny stan wiedzy związanej z ocenianym kierunkiem, zapewniając osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia, także tych związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań. Realizując przedmioty kierunkowe student I stopnia nabywa podstawową, a student II stopnia – pogłębioną wiedzę i umiejęt-

ności z zakresu literaturoznawstwa (orientuje się w kulturze polskiej, zwłaszcza epok dawnych i współczesnej na tle dziedzictwa kulturowego Europy, w szczególności w jego chrześcijańskim wymiarze – przedmioty historycznoliterackie, Tradycja biblijna, Tradycja antyczna, na II stopniu Literatura powszechna, Wprowadzenie w tradycję) i językoznawstwa (nauka o współczesnym i historycznym języku polskim), uzupełniając jednocześnie kształcenie filologiczne wiedzą z dziedzin pokrewnych (filozofia, historia, etyka). Na II stopniu większy nacisk położony zostaje na przedmioty metodologiczne oraz literaturę współczesną i najnowszą sytuowaną z reguły wobec przeszłości. Kluczowe treści kształcenia dotyczą wiedzy filologicznej, które powiązane zostały z efektami z zakresu wiedzy (np. FP1_W02, FP1_W03, FP1_W17, FP2_W01, FP2_W02), umiejętności (np. FP1_U02, FP1_U04, FP2_U02, FP2_U07) oraz kompetencjami społecznymi (np. FP1_K05FP1_K06, FP2_K01).

Obok przedmiotów kierunkowych, zapewniających wykształcenie polonistyczne w programie znajdują się bloki przedmiotów specjalizacyjnych (w sumie 7 do wyboru na dwóch stopniach kształcenia). Specjalizacja nauczycielska zapoznaje studentów z treściami niezbędnymi do wykonywania zawodu nauczyciela, pozostałe specjalizacje – edytorska, glottodydaktyczna, teatrologiczna, filmoznawcza, muzeologiczna oraz „Komunikacja językowa: media, reklama, PR” zapewniają nabycie wiedzy i umiejętności umożliwiających wykonywanie powiązanych z programem specjalności zawodów (np. zajęcia Krytyczna analiza tekstu w praktyce redakcyjnej czy Redagowanie publikacji na I stopniu specjalizacji edytorskiej). Treści programowe na specjalizacjach realizowanych na II stopniu poszerzają treści nabyte przez studenta na I stopniu, w przypadku osób wybierających daną specjalizację po raz pierwszy na II stopniu prowadzący zapewniają, co podkreślały władze Instytutu, indywidualne podejście do studenta, gwarantujące mu realizację wszystkich założonych efektów przedmiotowych; studenci potwierdzili ten stan rzeczy na spotkaniu z ZO.

Podstawą oceny zgodności treści programowych z zakładanymi efektami kształcenia są sylabusy przedmiotów, dostosowane do obowiązującego na podstawie *Decyzji nr 4/2013 Rektora UKSW* wzoru opisu przedmiotu. Treści programowe wpisano do sylabusów w formie zakresu tematów zajęć o różnym stopniu szczegółowości opisu. Generalnie potwierdzają one realizację efektów przedmiotowych lub kierunkowych (w pojedynczych wypadkach, gdy nie sformułowano przedmiotowych), towarzyszą im szczegółowy rozkład tematyki zajęć oraz aktualna bibliografia przedmiotu dostosowana do jego specyfiki (zdarza się jednak, że sporadyczne sylabusy ich nie odnotowują; w dostarczonej ZO dokumentacji pojawiają się także pojedyncze, całkowicie niewypełnione sylabusy). Treści kształcenia zostały właściwie powiązane z efektami przedmiotowymi i potwierdzają aktualny stan badań w danym obszarze. Dotyczy to także przedmiotów specjalizacyjnych, które pozwolą studentowi osiągnąć wiedzę i umiejętności powiązane z edytorstwem, dziennikarstwem, glottodydaktyką, wiedzą o filmie i teatrze, co potwierdza także odpowiedni dobór literatury przedmiotu. Także treści programowe sformułowane dla specjalności nauczycielskiej są zgodne z ramowymi, opisanymi w standardach kształcenia dla zawodu nauczyciela. Literatura przedmiotu w przypadku niektórych przedmiotów historycznoliterackich jest bardzo bogata (np. Romantyzm), kładąc zarazem nacisk na tradycyjne opracowania przedmiotu; mniej dowartościowana wobec epok dawnych wydaje się na I stopniu zwłaszcza literatura współczesna, a zwłaszcza najnowsza. Przedmioty teoretycznoliterackie w przeważającej mierze koncentrują się na metodologiach dwudziestowiecznych, dowartościowując zwłaszcza te sprzed przełomu poststrukturalistycznego, oraz wskazują na aksjologiczne aspekty omawianych zagadnień teoretycznych, co wiąże się z przyjętą na kierunku koncepcją kształcenia. Treści kształcenia wraz z bibliografią podlegają, jak zapewniają władze Instytutu, okresowym aktualizacjom; warto jednak dokonać przeglądu sylabusów pod tym kątem – pojedyncze karty przedmiotów w przedstawionej do wglądu ZO dokumentacji nie zawierały spisu literatury podmiotu i przedmiotu.

Do prowadzenia badań przygotowują na ocenianym kierunku treści realizowane w ramach seminariów dyplomowych. Pisemna forma prac dyplomowych, ich tematyka i metodyka prowadzenia są zgodne z koncepcją i efektami dla kształcenia filologicznego na profilu ogólnoakademickim, ze szczególnym uwzględnieniem charakteru badań prowadzonych na ocenianym kierunku.

Możliwość przełożenia na proces dydaktyczny prowadzonych przez nauczycieli badań dają przede wszystkim seminaria dyplomowe oraz konwersatoria realizowane w ramach zajęć do wyboru.

Tak sformułowany program, obejmujący przedmioty kierunkowe i specjalizacyjne, pozwala uzyskać studentowi pełną wiedzę polonistyczną, ze szczególnym uwzględnieniem treści programowych zorientowanych na umacnianie klasycznego, tradycyjnego kształcenia filologicznego, opartego na chrześcijańskich podstawach aksjologicznych. Dzięki zaś modułom specjalizacyjnym kształtowane są na oce-

nianym kierunku umiejętności praktyczne, przygotowujące studenta do pracy zawodowej.

1.5.3.

Realizację efektów kształcenia umożliwiają na ocenianym kierunku zajęcia realizowane w formie wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów, a także seminaria dyplomowe, które na studiach licencjackich zapewniają nabycie podstawowych umiejętności badawczych, na magisterskich zaś – udział studenta w prowadzeniu badań lingwistycznych lub literaturoznawczych. Nacisk położony zostaje w sylabusach dyplomowych na efekt kierunkowy FP1_U01 „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i poprawnie przekazywać informacje pochodzące z mediów tradycyjnych i elektronicznych” z rozszerzeniem na II stopniu „a także na ich podstawie formułować sądy krytyczne” oraz FP1_U03: „umie, kierując się wskazówkami naukowego opiekuna, w sposób samodzielny zdobywać informacje naukowe i rozwijać kompetencje badawcze” na I stopniu i FP2_U03 „umie w sposób samodzielny zdobywać informacje naukowe, rozwijać kompetencje badawcze i kierować własną karierą zawodową” na II. Również przewidziane w sylabusach sposoby sprawowania opieki nad przygotowaniem prac dyplomowych należy ocenić pozytywnie; potwierdzili to także studenci obecni na spotkaniu z ZO.

Przedstawione sylabusy przedmiotowe odnotowują stały i niezbyt różnorodny zakres metod kształcenia: obok preferowanych metod podających jak np. wykład informacyjny, problemowy, konwersatoryjny pojawiają się metody problemowe, ćwiczeniowo-praktyczne, dyskusje, rzadziej studia przypadków czy prace projektowe. Często powtarzana jest ta sama skrótowa formuła, bez względu na specyfikę przedmiotu: „Efekty kształcenia w zakresie wiedzy są osiąmane metodami wykładowymi [...]. Efekty kształcenia w zakresie umiejętności są osiąmane w trakcie samodzielnej pracy studenta [...]. Efekty kształcenia w zakresie kompetencji społecznych są osiąmane metodą wykładową [...]”. Warsztat publicysty zakłada np. „wykład informacyjny, klasyczną metodę problemową, pokaz, wystawę”, a na ćwiczeniach z Romantyzmu według zapisu w sylabusie efekty kształcenia w zakresie wiedzy są osiąmane jedynie metodami wykładowymi. Zapisane w sylabusach metody w umiarkowany sposób aktywizują studentów, uprzywilejowują metodę wykładową i w niewielkim stopniu zakładają wykorzystanie metod multimedialnych czy projektowych. Jednakże studenci na spotkaniu z ZO potwierdzili aktywizujący dobór metod na zajęciach, a ZO przychyliła się do tej opinii na podstawie przeprowadzonych podczas wizytacji hospitacji zajęć. Osoby obecne na spotkaniu wysoko oceniły poziom dydaktyczny zajęć, szczególnie doceniły zaś indywidualny stosunek nauczycieli do studentów. Podkreślali oni, że nauczyciele wprowadzają pozytywne zmiany w metodyce prowadzenia zajęć pod wpływem wypowiedzi studenckich w ankietach. Personalistyczne podejście pracowników umożliwia także adaptację metod kształcenia do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami (obecnie na kierunku nie ma osób niepełnosprawnych).

Karty przedmiotów przewidują samodzielne uczenie się studentów przede wszystkim jako czytanie literatury podmiotowej i przedmiotowej, przygotowanie do zajęć, kolokwium bądź egzaminu, sporządzenie prezentacji czy prac pisemnych. Stawia się w nich również na samodzielne poszukiwanie różnorodnych źródeł informacji i korzystania z nich, krytyczne wyrażanie własnych opinii, wymianę poglądów, analizowanie i ocenianie zjawisk językowych i literackich.

Na ocenianej polonistyce nie prowadzi się zajęć metodą e-learningową, sprawnie natomiast działa platforma Moodle, wykorzystywana na ćwiczeniach językowych, co potwierdzili sami studenci.

Generalnie stosowane metody kształcenia są adekwatne do założonych efektów kształcenia i umożliwiają ich realizację. W niektórych wypadkach można mieć wątpliwości co do możliwości osiągnięcia tych efektów na podstawie skrótowej, szablonowej informacji pojawiającej się w sylabusach. Zalecane byłoby przejrzanie i uaktualnienie zapisów w kartach przedmiotów, tak by zakładane w nich metody prowadzenia zajęć zostały w większym stopniu zróżnicowane i odpowiadały specyfice przedmiotów.

1.5.4.

Czas przewidziany na kształcenie umożliwia realizację treści programowych na obu stopniach i jest dostosowany do efektów założonych dla filologii polskiej. Studia licencjackie trwają 6 semestrów, a magisterskie 4 semestry i obejmują przedmioty kierunkowe (obowiązkowe i do wyboru), ogólnouczelniane do wyboru oraz specjalizacyjne. Na I stopniu student uzyskuje w sumie 180 punktów ECTS, realizując 2160 godzin kontaktowych ze specjalizacją nauczycielską (300 h) i 2040 godzin wybierając pozostałe specjalizacje (każda z nich po 210 h). Na stopniu II student uzyskuje 120 ECTS, przy czym

liczba godzin dydaktycznych z uwzględnieniem specjalizacji nauczycielskiej wynosi 1140 (specjalizacja 240 h), a na innych specjalizacjach 1080 (180 h za specjalizację).

1.5.5.

Zasady punktacji ECTS określa *Uchwała nr 37/2015 Senatu UKSW w Warszawie z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania programów studiów oraz planów i programów studiów doktoranckich, a także planów i programów studiów podyplomowych i kursów doszkalających*, uwzględniająca ogólne zasady obowiązujące w przepisach prawa. Przydzielanie punktów przedmiotom (modułom) opiera się na szacowanym przez twórców programu nakładzie pracy studenta, przy założeniu, że 1 punktowi ECTS odpowiada 25-30 godzin pracy. Obowiązujący na ocenianym kierunku system ECTS funkcjonuje zgodnie z przepisami prawa, a liczba punktów przypisywana poszczególnym zajęciom nie budzi zastrzeżeń, studenci zaś potwierdzili znajomość reguł punktacji oraz jej zasadność.

Punkty zostały przypisane każdemu przedmiotowi (w tym praktykom i pracy dyplomowej), a sylabusy zawierają opis nakładu pracy studenta, na który składają się godziny kontaktowe oraz formy pracy samodzielnej. Bilans punktów ECTS zamieszczony w sylabusach przedmiotów generalnie został sporządzony poprawnie, choć na różnym stopniu ogólności i nie zawsze jest zsynchronizowany z pozostałymi elementami sylabusu. W pojedynczych wypadkach zdarzają się błędy w przeliczeniach lub całkowicie brakuje bilansu ECTS. Np. nakład pracy na przedmiocie *Twórczość B. Prusa*, któremu przypisano 3 ECTS, rozpisany został jako: „30 godzin - udział w zajęciach; 60 godzin - przygotowywanie się do zajęć”, bez specyfikacji tego przygotowania (np. czytanie lektur, pisanie pracy zaliczeniowej, przygotowanie do zaliczenia np.). Podstawom zawodu muzealnika przypisano w tabelach raz 2, a raz 3 ECTS, zaś po zsumowaniu nakładu pracy studenta otrzymujemy 4 ECTS. Język reklamy zakłada w tabeli 5 ECTS, na które składa się: 30 h uczestnictwa w zajęciach, 15 h przygotowania do zajęć, 10 h przygotowanie prezentacji i 15 h przygotowanie publicznego wystąpienia/prezentacji projektu, co daje razem niespełna 3 ECTS. Skład tekstu w edytorze poligraficznym zakłada 5 ECTS, których bilans nie został w sylabusie rozpisany, podobna sytuacja dotyczy *Przemian form dramatycznych*. Należy dokonać przeglądu sylabusów pod kątem kompletności i poprawności zapisów związanych z nakładem pracy studenta.

Zostały spełnione wymagania określone w § 4 ust. 1 pkt 2, 3, 6-10, 12, ust. 2-4, rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów (przedstawiona ZO dokumentacja odnotowuje w uzasadniony sposób zawarte w rozporządzeniu wskaźniki ilościowe dotyczące programu kształcenia na ocenianym kierunku, zarówno dla studiów I, jak i II stopnia). Liczba punktów przypisana przedmiotom powiązanych z prowadzonymi w IFP badaniami naukowymi w dziedzinie językoznawstwa i literaturoznawstwa, a także zajęciami specjalizacyjnymi na studiach I i II stopnia przekracza 50% ogólnej liczby pkt. ECTS (studia I st. – 68,8%; studia II st. – 60%, zgodnie z Raportem samooceny). Zakres prowadzonych badań naukowych jest zgodny ze wskazanymi zajęciami. Liczba ECTS przypisana modułom realizowanym na specjalności nauczycielskiej, a także formy tych zajęć oraz ich sekwencja odpowiadają wymaganiom opisanym w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

1.5.6.

Wśród zajęć do wyboru na I stopniu znajdują się: wykłady i konwersatoria wydziałowe oraz ogólnouniwersyteckie (9 ECTS), seminaria dyplomowe (15 ECTS), bloki specjalizacyjne (21 ECTS), lektoraty (7 ECTS) oraz wychowanie fizyczne (2 ECTS), co stanowi łącznie 30% ogólnej liczby punktów ECTS. Na studiach II st. oferta zajęć do wyboru jest korzystniejsza dla studenta, zapewniając mu możliwość samodzielnego kształtowania ścieżki kształcenia na poziomie 53%; obejmuje ona konwersatoria do wyboru (12 ECTS), seminarium magisterskie (24 ECTS), Wprowadzenie w tradycję (6 ECTS), Literaturę powszechną (6 ECTS), Translatorium (4 ECTS) oraz blok wybranej specjalizacji (19-22 ECTS).

Lista przedmiotów do wyboru w ramach oferty wydziałowej i ogólnouniwersyteckiej została przedstawiona ZO. Przedstawiciele studentów wyrazili również pozytywne opinie o systemie zapisów na przedmioty do wyboru, specjalizacje i seminaria, uznając, że obowiązujący system jest sprawiedliwy i przejrzysty. Grupy specjalizacyjne i seminaryjne liczą od kilku do kilkunastu osób, studenci nie mają problemów z uczestnictwem w wybranych przez siebie zajęciach.

1.5.7.

Przewidziane w programie studiów formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i praktyki) uwzględniają specyfikę poszczególnych przedmiotów i zapewniają studentom osiągnięcie założonych efektów kształcenia, także w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, co potwierdzili studenci na spotkaniu z ZO. Nad wykładami przeważają ćwiczenia i konwersatoria, sprzyjające samodzielnej pracy studentów, aczkolwiek zgodnie z sylabusami często korzysta się na tych zajęciach z metod wykładowych, co niekiedy przekłada się na aktywizację ich uczestników.

Kolejność modułów w planie studiów jest merytorycznie uzasadniona, także w wypadku specjalizacji nauczycielskiej. Studenci pozytywnie ocenili liczebność grup, organizację zapisów na specjalności oraz zajęcia fakultatywne i seminaria, ale zwrócili uwagę na potrzebę szybszego publikowania harmonogramu zajęć oraz wcześniejszego uruchamiania rejestracji. Organizacja zajęć, w tym plan zajęć także na studiach niestacjonarnych, nie budzą poważniejszych zastrzeżeń; zdarzają się jedynie większe przerwy pomiędzy zajęciami. Program kształcenia nie przewiduje przedmiotów prowadzonych wyłącznie metodami i technikami kształcenia na odległość.

1.5.8.

Praktyki studenckie stanowią integralną część kształcenia specjalizacyjnego na I stopniu, na II stopniu zaś dotyczą tylko specjalizacji nauczycielskiej i glottodydaktycznej. Formy, organizację, przebieg i dokumentację praktyk oraz warunki odbywania i zaliczenia praktyki określa *Regulamin praktyk studenckich UKSW (Zarządzenie nr 21/2015 Rektora UKSW z dn. 25.06.2015 r.)* oraz *Uchwała Rady Wydziału Nauk Humanistycznych z dnia 22.02.2010 r.* Program praktyk pedagogicznych, ich wymiar i termin są zgodne ze standardami kształcenia nauczycieli.

Organizacją praktyk, tj. doбором instytucji i zapewnieniem odpowiedniej liczby miejsc, poradnictwem zawodowym i informacją o rynku pracy zajmuje się Biuro Karier UKSW. To nietypowe rozwiązanie chwalą sobie zarówno studenci, jak i opiekunowie praktyk. Biuro Karier oferuje studentom odpowiedni wybór instytucji przyjmujących na praktyki, które zapewniają realizację specjalizacyjnych efektów kształcenia. ZO zapoznał się z listą instytucji dostosowanych do specjalizacji na kierunku filologia polska – są wśród nich szkoły podstawowe i ponadgimnazjalne (spec. nauczycielska), wydawnictwa książkowe i prasowe (spec. edytorska), radio, telewizja, prasa, agencje informacyjne, wydawnictwa, portale internetowe i biura prasowe (spec. komunikacja językowa), redakcje czasopism teatralnych, Instytut Teatralny w Warszawie, Muzeum Teatralne w Warszawie, działy literackie teatrów, sekcje teatralne Domów Kultury (spec. teatrologiczna), plany filmowe produkcji zawodowej, Państwowy Instytut Sztuki Filmowej, TVP Kultura, redakcja miesięcznika „Kino”, FilMOTEKA Narodowa, kina studyjne (spec. filmoznawcza), Szkoła Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UKSW i szkoły językowe (spec. glottodydaktyczna).

Za organizację i przebieg praktyki odpowiada z ramienia Instytutu opiekun praktyki, który potwierdza realizację praktyki przez studenta na podstawie dziennika praktyk i karty praktykanta, zawierającej listę zadań wykonanych przez studenta oraz opisową opinię opiekuna praktyk z ramienia instytucji. ZO zapoznał się z taką przykładową wypełnioną dokumentacją.

1.5.9.

Na ocenianym kierunku nie prowadzi się kształcenia w językach obcych. W ramach zajęć do wyboru oferowane jest natomiast studentom filologii polskiej 11 konwersatoriów w języku angielskim dotyczących literatury i kultury polskiej, językoznawstwa i przekładoznawstwa. Program studiów przewiduje także naukę języka obcego w formie lektoratu na I stopniu (w wymiarze 120 h), a na II stopniu – Translatorium (60 h); studenci na spotkaniu z ZO dobrze ocenili poziom zajęć prowadzonych w językach obcych, a zwłaszcza przekładoznawcze Translatorium.

Zainteresowanie studentów wymianą międzynarodową w ramach stypendiów i programów wymiany zagranicznej jest niewielkie – w ostatnich 4 latach w ramach MOST wyjechało 4 studentów, w ramach Erasmus i Erasmus+ również 4. Studenci wiedzą o możliwości uczestnictwa w programach wymiany krajowej i międzynarodowej, nie są jednak zainteresowani ofertą. Warto jednak przeprowadzić odpowiednią akcję informacyjną, która pozwoli na zintensyfikowanie wymiany międzynarodowej dla kierunku.

1.6.1.

Zasady rekrutacji dla Uczelni określa paragraf 125 Statutu UKSW (*Komisje rekrutacyjne i procedura rekrutacyjna*), ponadto co roku zasady i procedury rekrutacji na kierunek filologia polska ogłaszane są w ogólnych *Zasadach rekrutacji UKSW* oraz Uchwale Rekrutacyjnej Senatu UKSW (na rok akademicki 2017/2018 jest to Uchwała Nr 77/2016 Senatu UKSW z dnia 19 maja 2016r.) i publikowane na stronie internetowej rekrutacja.uksw.edu.pl. Studia I stopnia na filologii polskiej mogą podjąć osoby z wykształceniem średnim potwierdzonym świadectwem maturalnym, zgodnie z listą rankingową, która ustalana jest na podstawie uzyskanej podczas egzaminu maturalnego liczby punktów z języka polskiego na poziomie rozszerzonym, a także jednego z długiej listy przedmiotów do wyboru reprezentujących nie tylko nauki humanistyczne, są wśród nich bowiem historia, historia sztuki, historia muzyki, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, WOS, geografia, biologia, fizyka z astronomią, chemia, matematyka, informatyka. Maksymalną liczbę punktów w postępowaniu kwalifikacyjnym otrzymują nie tylko laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych, ale także laureaci ogólnopolskiego, organizowanego m.in. przez pracowników IFP UKSW, konkursu „Bliżej Norwida” oraz konkursu „Myśli Jana Pawła II”. Zdaniem władz kierunku umożliwia to właściwy dobór kandydatów na studia na wizytowanym kierunku oraz zapewnienie w procesie rekrutacji równych szans dla kandydatów o różnorodnych zainteresowaniach i osiągnięciach; ZO przychyła się do tej opinii. W przypadku rekrutacji na studia II stopnia umożliwia się przystąpienie do takiej rekrutacji absolwentom wszystkich kierunków studiów, przy czym kandydat na studia stacjonarne drugiego stopnia będący absolwentem kierunku studiów innego niż filologia polska otrzymuje od komisji rekrutacyjnej tabelę efektów kształcenia na studiach polonistycznych I stopnia wraz z informacją o konieczności osiągnięcia tych efektów w terminie wyznaczonym przez dziekana i pisemnie poświadczają odbiór tych materiałów. ZO uznał, że przyjęte w Jednostce zasady rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów i równość ich szans do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na UKSW określa *Uchwała Nr 174/2015 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r. zmieniająca Uchwałę Nr 100/2015 Senatu UKSW z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną oraz zasad przyjęć na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w postępowaniu potwierdzania efektów uczenia się w UKSW w Warszawie. Zgodnie z Decyzją Nr 8/2016 Rektora UKSW w Warszawie z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie listy kierunków, na których będzie prowadzony proces potwierdzania efektów uczenia się nie przewiduje się możliwości potwierdzania efektów uczenia się na kierunku filologia polska.*

1.7.1.

Na wydziale obowiązuje Księga Procedur Jakości Kształcenia UKSW (zał. do *Zarządzenia nr 53/2013 Rektora UKSW z 31.06.2013 r.*), zawierająca sposoby weryfikowania efektów kształcenia osiągniętych przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w odniesieniu do wszystkich etapów procesu dydaktycznego. Do metod umożliwiających monitorowanie postępów w uczeniu się należą: kolokwium ustne i pisemne, praca semestralna, roczna, dyplomowa, projekty i ćwiczenia praktyczne, praktyki, esej, test, ocenianie ciągle, egzamin ustny i pisemny. Umożliwiają one sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia w odniesieniu do wszystkich typów zajęć, jednocześnie wspomagając studentów w samodzielnym procesie uczenia się. Według studentów obowiązujące metody weryfikacji efektów kształcenia są dostosowane do charakteru przedmiotu oraz związanych z nimi form dydaktycznych, co potwierdza również ZO.

Generalnie opisane w sylabusach metody sprawdzania i oceniania uznać należy za różnorodne i adekwatne do zakładanych efektów, umożliwiają one skuteczne sprawdzenia i ocenianie efektów kształcenia osiągniętych przez studentów także w wypadku pracy własnej i zajęć z języków obcych. W niektórych tylko kartach przedmiotów brakuje wyraźnej informacji dotyczącej założonych metod weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia. Trafność i różnorodność wykorzystywanych narzędzi potwierdziła analiza wybranych losowo prac przejściowych (zał. 3), obejmujących różnorodne formy prac pisemnych z przedmiotów kierunkowych i specjalizacyjnych. Prace etapowe podlegają archiwizacji.

zacji. Ich ogólna ocena jest pozytywna: sprawdzają one efekty kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności, są ściśle powiązane z charakterem przedmiotu, poprawnie zweryfikowane i ocenione. Zdarzają się pojedyncze usterki formalne – brakuje oceny lub recenzji pracy, pozwalającej na przekazanie studentowi informacji zwrotnej od nauczyciela.

Również weryfikację efektów osiągniętych w ramach praktyk specjalizacyjnych uznać można za właściwą. Pracodawca wypełnia kartę praktykanta oraz ankietę dotyczącą zrealizowanych przez studenta efektów kształcenia przygotowaną przez pełnomocnika dziekana ds. praktyk studenckich. Opiekun praktyki z ramienia instytucji dokonuje oceny ciągłej studenta podczas praktyk i wystawia praktykantowi ocenę opisową. Opiekun z ramienia Instytutu zalicza praktyki (bez oceny) na podstawie analizy przedstawionej przez studenta dokumentacji i przeprowadzonej z nim rozmowy. Opracowane dla specjalności cele i efekty kształcenia są zweryfikowane także na podstawie ankiety wypełnianej przez pracodawcę, a instytutowi opiekunowie kontaktują się z pracodawcami w trakcie realizacji praktyk, co jest dobrą praktyką. Brakuje jednak sylabusów do praktyk, a weryfikacji zadań wykonywanych przez studenta w instytucjach sprzyjałyby dodatkowo weryfikacja praktyk przez opiekuna uczelnianego na ocenę.

Finalną formę sprawdzenia realizacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest egzamin dyplomowy. Kryteria oceny prac dyplomowych określa dokument Standardy prac dyplomowych, formułujący wymagania dotyczące zgodności treści z tematem pracy, układu pracy, poprawności merytorycznej i formalnej, doboru literatury przedmiotu i referowania stanu badań. Prace magisterskie są dodatkowo oceniane ze względu na umiejętność krytycznej analizy materiału źródłowego oraz problemowego i krytycznego referowania prac naukowych, umiejętność budowania hipotez naukowych, argumentacji i wnioskowania oraz właściwy dobór i zastosowanie metodologii badań. Na ocenianym kierunku obowiązuje sprawdzenie prac dyplomowych przez system antyplagiatowy. Egzamin dyplomowy ma formę ustną i odbywa się przed trzyosobową komisją powołaną przez dziekana, w skład której wchodzi przewodniczący oraz opiekun pracy i recenzent. Analiza losowo wybranych prac dyplomowych potwierdziła właściwy sposób weryfikacji efektów kształcenia: prace miały różną wartość merytoryczną, zawsze jednak spełniały wymogi pracy dyplomowej na danym poziomie kształcenia, oceny były najczęściej adekwatne, a recenzje sporządzone właściwie, choć o różnym stopniu wnikliwości. Zdarzały się jednak sytuacje, gdy pytania na egzaminie dyplomowym były ściśle związane z tematyką pracy co zmniejsza znaczenie tego egzaminu jako narzędzia ostatniej weryfikacji efektów kształcenia. Uwagi wymaga także fakt, że wśród opiekunów prac magisterskich za ostatnie 3 lata, zgodnie z dokumentacją przedstawioną ZO, znajdowały się trzy osoby ze stopniem doktora.

1.7.2.

Obowiązujące na filologii polskiej zasady weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów, opisane w Księdze Procedur Jakości Kształcenia UKSW, Standardach prac dyplomowych oraz Regulaminie praktyk, zapewniają przejrzystość i obiektywizm ocen oraz porównywalność wyników sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Potwierdzili to studenci kierunku, uznając jednocześnie sylabus za prawidłowo sporządzone źródło informacji o przedmiocie, które znajduje odzwierciedlenie w procesie kształcenia. ZO przychyliła się do tej opinii (z zastrzeżeniem dotyczącym opisanej wcześniej niekompletności przedstawionej dokumentacji). Wszystkie przedmioty podlegają zaliczeniu na ocenę, a kryteria oceniania i sposoby weryfikacji efektów kształcenia opisane zostały w karcie przedmiotu. Taki system oceny uznać należy za przejrzysty, umożliwiający właściwe sprawdzenie stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów, także w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych w działalności badawczej.

Trzeba także zauważyć, że sposób formułowania zapisów w sylabusach w niektórych przypadkach nie jest właściwy – zamiast kryteriów oceniania pojawia się skala ocen, nie ma zaś precyzyjnej informacji, jakie warunki student powinien spełnić, by otrzymać zaliczenie z przedmiotu. Pojawiają się też nieścisłości, świadczące o niespójności danych w sylabusie: np. Historia polskiej literatury dawnej (średniowiecze - renesans - barok) przewiduje jako formę weryfikacji kolokwium, a w dalszej części sylabusa mowa jest o egzaminie, kryteria oceniania nie uwzględniają natomiast pracy pisemnej, która pojawia się w bilansie nakładu pracy. Z kolei Mity i alegorie platońskie zakładają, że „zajęcia kończą się zaliczeniem na ocenę na podstawie ogólnej aktywności i zaangażowania studenta w toku całego semestru”, a „na najniższą ocenę (dostateczną) wystarczy obecność i uwaga na zajęciach”; jednocześnie jednak „studenci mogą też przygotować prace pisemne na temat omawianych czy przeczytanych tek-

stów”, a w opisie ECTS znajduje się czas na przygotowanie do zaliczenia (opracowanie prezentacji, opracowanie i zaliczenie lektur). Wskazane byłoby zsynchronizowanie ze sobą poszczególnych elementów sylabusu, tak aby studenci mieli każdorazowo przejrzystą informację dotyczącą systemu sprawdzania i oceniania efektów kształcenia na danym przedmiocie.

Na Wydziale obowiązują procedury dotyczące zaliczenia ćwiczeń kończących się egzaminem oraz zasady archiwizacji prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych i projektowych (prace są przechowywane przez 3 lata od ich wykonania w celu dokonywania cyklicznych ich przeglądów). Szczegółowe zasady dokumentowania weryfikacji oceny efektów kształcenia zawiera *Księga procedur jakości kształcenia UKSW*.

3. Uzasadnienie:

Jednostka sformułowała spójną i wyraziście określoną koncepcję kształcenia dla kierunku filologia polska, zgodną z misją i strategią UKSW. Plany rozwojowe biorą pod uwagę tendencje zachodzące w językoznawstwie i literaturoznawstwie oraz warunki otoczenia społecznego, a program kształcenia został właściwie przyporządkowany do dziedziny i obszaru nauk humanistycznych. Efekty kształcenia są spójne z efektami obszarowymi, macierze zaś wskazują na ich realizację w procesie dydaktycznym, z zastrzeżeniem dotyczącym w pojedynczych przypadkach niedostatecznego rozgraniczenia między efektami kierunkowymi na I i II stopniu oraz przyporządkowania efektów przedmiotowych kierunkowym w niektórych sylabusach. Efekty kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej umożliwiają uzyskanie kwalifikacji zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli. Program studiów oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia pozwalają studentom na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Dobór treści programowych jest zgodny z zakładanymi efektami i uwzględnia aktualny stan wiedzy związanej z ocenianym kierunkiem, ze szczególnym uwzględnieniem treści programowych zorientowanych na umacnianie klasycznego, tradycyjnego kształcenia filologicznego, opartego na chrześcijańskich podstawach aksjologicznych.

Stosowane na kierunku metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, a aktywizujące formy pracy ze studentami umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Szczególnie warty podkreślenia jest zindywidualizowany stosunek nauczycieli akademickich do studentów, nakierowany na ich dydaktyczne potrzeby. Należy jednak dokonać przeglądu dokumentacji programowej: ujednoczyć zapisy w sylabusach przedmiotowych, uzupełnić pojawiające się w nich braki i zwrócić szczególną uwagę na stosowane metody dydaktyczne, kryteria oceniania i bilans punktów ECTS. Warto też skuteczniej zachęcać studentów do wymiany międzynarodowej oraz zwrócić uwagę na terminowość publikowania harmonogramu zajęć oraz uruchamiania rejestracji na zajęcia.

Zasady i procedury rekrutacji umożliwiają właściwy dobór studentów i nie zawierają przepisów dyskryminujących kandydatów. Zgodnie z decyzją Rektora nie przewiduje się możliwości potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

Obowiązujący na filologii polskiej system sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się, zapewnia rzetelność i obiektywizm oceniania oraz weryfikację stopnia osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Dalszego doskonalenia wymaga proces dyplomowania – należy unikać powierzania prac magisterskich opiekunom ze stopniem doktora oraz na egzaminie dyplomowym częściej formułować pytania wykraczające poza problematykę pracy.

4. Zalecenia:

- dokonanie przeglądu dokumentacji programowej (sylabusów i macierzy) pod kątem synchronizacji zawartych w nich zapisów;
- przegląd sylabusów i ujednoczenie w nich zapisów efektów przedmiotowych; uzupełnienie niekompletnych zapisów w sylabusach; sporządzenie sylabusów do praktyk;
- większe zróżnicowanie opisów efektów kształcenia dla obu stopniach w celu zapobieżenia powtórzenia się pewnych efektów z zakresu wiedzy i umiejętności;
- zwrócenie większej uwagi na metody kształcenia oraz wpisanie ich do sylabusów, dostosowanie ich do zakładanych dla przedmiotów efektów i form prowadzenia zajęć;
- doskonalenie procesu dyplomowania: powierzanie prowadzenia prac magisterskich pracownikom ze

stopniem doktora habilitowanego lub tytułem naukowym, sprawdzanie na egzaminie dyplomowym efektów kształcenia wykraczających poza problematykę pracy;

- wprowadzenie weryfikacji efektów zdobywanych podczas praktyk na ocenę;
- zachęcanie studentów do wymiany krajowej i międzynarodowej.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4. Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszaram kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5. Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena – W PEŁNI

2. Opis spełnienia kryterium z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

2.1 Zespół Oceniający zaliczył do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia 29 nauczycieli akademickich: troje profesorów tytularnych (wszyscy to literaturoznawcy), 13 doktorów habilitowanych (9 literaturoznawców, 3 językoznawców, jedna reprezentantka nauk humanistycznych, dziedziny religioznawstwo) oraz 13 doktorów (6 literaturoznawców, 7 językoznawców). Do minimum kadrowego na studiach drugiego stopnia Zespół Oceniający zaliczył 26 nauczycieli akademickich: czworo profesorów tytularnych (sami literaturoznawcy), 13 doktorów habilitowanych (11 literaturoznawców, dwoje językoznawców) oraz 9 doktorów (5 literaturoznawców, 4 językoznawców). Dla obu poziomów kształcenia zostały zatem spełnione wymagania określone w §14 *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*, zaznacza się jednak wyraźna dysproporcja pomiędzy członkami minimum reprezentującymi dyscypliny nauk humanistycznych literaturoznawstwo i językoznawstwo, do których odnoszą się efekty kształcenia wizytowanego kierunku. Spośród 32 nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe 21 reprezentuje dyplomami i dorobkiem naukowym literaturoznawstwo, 10 – językoznawstwo; jeden samodzielny pracownik naukowy to reprezentantka religioznawstwa.

Dorobek nauczycieli akademickich wskazanych do minimum kadrowego dla kierunku filologia pol-

ska jest w przeważającej części bogaty i różnorodny (za wyjątkiem dwóch osób o dorobku liczbowo i merytorycznie niskim), ściśle związany z naukami humanistycznymi i dyscyplinami literaturoznawstwo i językoznawstwo, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla wizytowanego kierunku. Znaczna nadwyżka liczbowo członków minimum kadrowego, kompetencje merytoryczne i dydaktyczne wchodzących w jego skład nauczycieli akademickich – potwierdzone także w trakcie hospitacji zajęć przez ZO - oraz dorobek naukowy członków minimum w pełni umożliwiają realizację programu na wizytowanym kierunku.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe do liczby studentów wizytowanego kierunku wynosi 1:9 na studiach I stopnia oraz 1:7 na studiach II stopnia, z naddatkiem są więc spełnione wymagania określone w art. 17.1 ww. *Rozporządzenia MNiSW* (1: 180).

2.2. Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku filologia polska są w pełni zgodne z realizowanym programem oraz zakładanymi efektami kształcenia. W kadrze kierunku przeważają nauczyciele akademicy o poświadczonych dyplomami kwalifikacjach i dorobku z dziedzin literaturoznawstwo i językoznawstwo, do których odnoszą się efekty kształcenia, są to przy tym w większości osoby o bogatym doświadczeniu i wysokich kompetencjach dydaktycznych. Zajęcia praktyczne związane z realizowanymi przez studentów filologii polskiej specjalnościami prowadzą osoby o doświadczeniu zdobytym poza Uczelnią: w placówkach oświatowych, wydawnictwach, redakcjach, muzeach, archiwach, teatrach, radiu i telewizji, a także pedagodzy i psychologowie. Kompleksowość i różnorodność kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na wizytowanym kierunku umożliwiają osiągnięcie przez studentów wszystkich założonych dla kierunku efektów kształcenia.

Niewielka liczba studentów przy rozbudowanej kadrze kierunku zapewnia prawidłowość obsady zajęć i równomierność obciążeń dydaktycznych pracowników. Dokonana przez ZO analiza przydziału zajęć z poszczególnych przedmiotów objętych programem ujawniła zgodność reprezentowanych przez kadrę zainteresowań naukowych i badawczych oraz jej dorobku naukowego z modułowymi treściami i efektami kształcenia. Wysokie kompetencje merytoryczne i dydaktyczne kadry wizytowanego kierunku potwierdziły też odbyte przez ZO PKA hospitacje – hospitowane zajęcia stały na wysokim poziomie merytorycznym i dydaktycznym, prowadzący mieli doskonały kontakt ze studentami, stosowali nowoczesne środki technodydaktyczne. Na wizytowanym kierunku nie prowadzi się kształcenia na odległość, ale niektórzy pracownicy wprowadzają elementy e-learningu do zajęć dydaktycznych korzystając z platformy Moodle, część kadry polonistycznej zaliczyła bowiem organizowany przez Uczelnię kurs kształcenia na odległość.

2.3 Najważniejsze cele polityki kadrowej IFP UKSW to zbudowanie stabilnej kadry o wysokich kompetencjach merytorycznych i dydaktycznych, wyrównanie dysproporcji pomiędzy liczbą literaturoznawców i językoznawców zatrudnionych na kierunku oraz niedopuszczenie do powstania luki pokoleniowej. Cele te, spójne z koncepcją kształcenia („tradycyjna polonistyka”, oparta na podstawowych dla niej dyscyplinach) i planami rozwoju kierunku (uzyskanie prawa do habilitowania w zakresie językoznawstwa), są w jednostce konsekwentnie i skutecznie realizowane. Głównym kryterium przy zatrudnieniu nowych pracowników na podstawie konkursu jest zaspokajanie potrzeb dydaktycznych i naukowych jednostki poprzez zatrudnianie wysoko kwalifikowanych nauczycieli akademickich oraz wzmacnianie językoznawczego potencjału kadry, dzięki czemu wspomniana wyżej dysproporcja stale się zmniejsza. Właściwemu doborowi kadry służą też okresowe oceny pracowników; ich zasady kodyfikuje Załącznik nr 4 do statutu UKSW. Zgodnie z nimi osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne pracowników naukowo-dydaktycznych z tytułem profesora oceniane są co dwa lata, pozostałych pracowników - co rok. W ocenie pracowników bierze się także pod uwagę opinie studentów wyrażone w ankietach ewaluacyjnych; nauczyciele akademicy uzyskujący najwyższe oceny w tych ankietach są zwalniani z kolejnej wewnętrznej oceny okresowej, z pracownikami uzyskującymi niskie oceny dyrekcja Instytutu przeprowadza rozmowy. Kompetencje merytoryczne i dydaktyczne kadry są oceniane także w trakcie regularnie dokonywanych przez kierowników zakładów i katedr hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich - ZO udostępniono protokoły z tych hospitacji.

Jednostka przywiązuje wielką wagę do rozwoju młodej kadry, dbając przy tym o wiązanie z kierunkiem własnych absolwentów – wielu młodych pracowników ukończyło filologię polską w UKSW, szereg zajęć prowadzą doktoranci polonistyki. Wspiera się awanse naukowe poprzez urlopy naukowe i finansowanie publikacji „na stopień” oraz przestrzeganie zasad awansów nauczycieli akademickich (zasady te są zapisane w Statucie UKSW, paragrafy 183-193). Formami wspierania rozwoju kadry jest też finansowanie z puli uczelnianej lub wydziałowej – przy pełnym wsparciu organizacyjnym Biura Badań Naukowych i Biura Współpracy z Zagranicą - części wyjazdów konferencyjnych (mniej więcej połowy zgłoszeń pracowników; przedstawiciele kadry na spotkaniu z ZO stwierdzili, że ograniczenia finansowe zmuszają ich niejednokrotnie do rezygnacji z udziału w wartościowych międzynarodowych konferencjach), kursów dokształcających (np. w zakresie zdobywania grantów, działania systemu antyplagiatowego, zasad e-learningu) oraz studiów podyplomowych (ostatnio dla pracowników biblioteki). Rozwojowi naukowemu kadry służą także granty wewnętrzne finansowane z puli rektorskiej, funduszu na badania statutowe i przy wsparciu banku WBK. Pracownicy wizytowanego kierunku na spotkaniu z ZO wysoko ocenili system wewnętrznych grantów i jego efektywność.

Rozwojowi kadry naukowo-dydaktycznej służy też system motywacyjny stosowany w Uczelni i IFP, choć system ten – ze względu na ograniczenia finansowe – nie jest zbyt rozbudowany. Do niedawna w Uczelni przyznawano nagrody rektorskie głównie za osiągnięcia organizacyjne z uwzględnieniem szczególnych zasług dla Uczelni i Wydziału; w ciągu 18 lat istnienia Wydziału Humanistycznego jego pracowników uhonorowano zaledwie kilkoma nagrodami za działalność naukową, nagród za osiągnięcia dydaktyczne dotąd nie było. W roku 2016/2017 opracowano jednak w uczelni regulamin przyznawania nagród rektorskich za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne z jasno określonymi kryteriami – wymiernym efektem tego posunięcia było kilka nagród rektorskich za osiągnięcia naukowe dla pracowników WH.

W trudnej sytuacji finansowej uczelni nagradzanie najlepszych pracowników przyjmowało formy bezgotówkowe: pracownikom o szczególnych osiągnięciach badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych przyznawano medale Komisji Edukacji Narodowej oraz Krzyże Zasługi, a nauczyciele akademicy uzyskujący najwyższe oceny w ankietach studenckich byli zwalniani z kolejnej wewnętrznej oceny okresowej.

Współpracę międzynarodową kadry wizytowanego kierunku należy ocenić nisko. Mimo długiej listy uczelni zagranicznych, z którymi UKSW ma podpisane umowy, co roku tylko kilkoro (2-4) pracowników filologii polskiej wyjeżdża do zagranicznych ośrodków w ramach programu Erasmus, jedynie pojedyncze osoby uczestniczą w międzynarodowej wymianie pracowników. W ostatnich 3 latach nikt nie wyjechał na staż zagraniczny. Równie niewielka jest liczba naukowców z zagranicy przyjeżdżających na wizytowany kierunek.

2.4. Jednostka prowadzi wielokierunkowe badania naukowe w obszarze i dziedzinie nauk humanistycznych, do których został przyporządkowany kierunek, przede wszystkim w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, do których odnoszą się przypisane wizytowanemu kierunkowi efekty kształcenia. Część pracowników prowadzi także badania w zakresie edytorstwa, teatrologii i filmoznawstwa, co wiąże się z realizowanymi na kierunku specjalnościami. Rozległość i kompleksowość tych badań stwarzają możliwość osiągnięcia przez studentów filologii polskiej założonych dla kierunku efektów kształcenia. Wyniki badań prowadzonych przez kadrę polonistyczną są publikowane w postaci monografii i artykułów ukazujących się zarówno w instytutowych seriach wydawniczych (w tej chwili wychodzą trzy) i punktowanym (5 punktów na ministerialnej liście B) piśmie naukowym „Colloquia Litteraria”, jak i w pismach ogólnopolskich, a także zagranicznych. Owocem prowadzonych na kierunku badań są także liczne konferencje naukowe organizowane na Wydziale Humanistycznym i w IFP - w latach 2014-2016 było to 36 ogólnopolskich i pięć międzynarodowych konferencji. Pracownicy IFP wyraźnie zaznaczają swoją obecność w życiu naukowym, kulturalnym i społecznym Warszawy i kraju, będąc redaktorami lub członkami redakcji ogólnopolskich pism naukowych, członkami rad, komitetów, jury, towarzystw i stowarzyszeń działających w obszarze nauki, kultury, oświaty, życia społecznego i politycznego stolicy i kraju.

Mierny efekt przynoszą starania kadry polonistycznej o granty naukowe – obecnie w IFP realizowany jest jeden grant NPRH (*W poszukiwaniu misji emigracji. Polskorosyjskie kontakty literackie w latach*

1919-1989), w którego zespole znajdują się także uczeni z innych polskich i zagranicznych ośrodków naukowych. Liczni pracownicy IFP są natomiast współwykonawcami grantów realizowanych w kilku polskich uczelniach (m.in. UW, UŁ i UŚ). W IFP realizuje się obecnie kilka grantów wewnątrzuczelnianych.

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku. Treści programowe oferowanych studentom polonistyki i WH konwersatoriów do wyboru oraz wykładów monograficznych, a także tematy prac licencjackich i magisterskich powstających na polonistyce wiążą się bezpośrednio z aktualnymi badaniami naukowymi kadry filologii polskiej. Powstające w trakcie tych badań publikacje są włączane przez nauczycieli akademickich do listy lektur podstawowych i zalecanych przypisanych prowadzonym przez nich przedmiotom, czego dowodzą sylabusy. Potwierdzone dorobkiem zainteresowania naukowe kadry polonistycznej mają również wpływ na rodzaj i program prowadzonych na kierunku specjalności, które, wyrastając z badań naukowych członków kadry, czasami – jak w wypadku specjalności muzealniczej – przekształcają się w samodzielny kierunek (muzealnictwo) oferowany na Wydziale Humanistycznym UKSW.

Doskonaleniu efektów kształcenia na wizytowanym kierunku służy też włączanie studentów do pracy badawczej kadry. ZO przedstawiono przykłady referatów konferencyjnych, których współautorami byli pracownik i student polonistyki; na seminariach magisterskich studenci dokonywali analiz materiału do powstających w IFP słowników polszczyzny powojennej; autorzy najlepszych prac dyplomowych przygotowują je z pomocą opiekunów naukowych do druku w czasopismach uczelnianych, ale też ogólnopolskich, a nawet zagranicznych. O poziomie tej opieki naukowej może świadczyć także fakt, że prace magisterskie studentów polonistyki trzykrotnie uzyskiwały pierwszą nagrodę w konkursie im. Zgorzelskiego, wielokrotnie zaś były nagradzane i wyróżniane w wydziałowym konkursie na pracę dyplomową.

3.Uzasadnienie:

Wymagania dotyczące minimum kadrowego na każdym z poziomów kształcenia na ocenianym kierunku są spełnione. Dorobek naukowy członków minimum kadrowego w pełni umożliwia osiągnięcie zakładanych dla kierunku efektów kształcenia. Struktura kwalifikacji, a także zakres kompetencji merytorycznych i dydaktycznych kadry wizytowanego kierunku są adekwatne do realizowanego programu i założonych dla niego efektów kształcenia. Prowadzona przez władze IFP polityka kadrowa pozwala na właściwy dobór kadry naukowo-dydaktycznej, a jednym z jej ważnych celów jest zmniejszenie dysproporcji pomiędzy reprezentantami w kadrze literaturoznawstwa i językoznawstwa. System motywacyjny, aczkolwiek niezbyt rozbudowany z powodów finansowych, sprzyja rozwojowi kompetencji naukowych i dydaktycznych nauczycieli akademickich. Prowadzone w jednostce badania naukowe mają istotny wpływ na projektowanie i doskonalenie programu kształcenia na filologii polskiej. Kadra naukowo-dydaktyczna włącza studentów do swej pracy badawczej. Stopień umiędzynarodowienia kadry naukowo-dydaktycznej jest niski.

4.Zalecenia:

Należałoby zwiększyć stopień umiędzynarodowienia kształcenia na wizytowanym kierunku, m.in. poprzez intensyfikację wymiany naukowej i nawiązanie szerszej współpracy naukowej z zagranicznymi ośrodkami

3.Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1. Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizacji tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

1. Ocena - W PEŁNI

2. Opis spełnienia kryterium z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym przede wszystkim w zakresie studenckich praktyk zawodowych organizowanych, zgodnie z realizowanymi przez studentów filologii polskiej specjalnościami, w placówkach oświatowych, kulturalnych i medialnych oraz redakcjach i wydawnictwach. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi w zakresie praktyk odbywa się na podstawie formalnych umów lub indywidualnych porozumień. Jednostka przedstawiła ZO listę instytucji społecznych, kulturalnych, oświatowych i gospodarczych współpracujących z nią w organizacji studenckich praktyk zawodowych, które umożliwiają - w trakcie trwania praktyk i w momencie ich zaliczania przez interesariuszy zewnętrznych – weryfikację osiągniętych w czasie studiów efektów kształcenia. Udział interesariuszy zewnętrznych w określaniu efektów kształcenia na wizytowanym kierunku jest niewielki. W roku akademickim 2014/2015 wydziałowy koordynator ds. współpracy z pracodawcami odbył nieformalne konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi i rezultaty tych spotkań przedstawił kolegium dziekańskiemu, nie miały one jednak bezpośredniego wpływu na program i efekty kształcenia na wizytowanym kierunku. Udział interesariuszy zewnętrznych w weryfikacji efektów kształcenia ma natomiast miejsce w trakcie zaliczania praktyk zawodowych.

W roku akademickim 2015/2016 Rada WNH powołała Wydziałową Radę Biznesu (Uchwałą nr 56/2016 z 12 września 2016), ZO przedstawiono jednak jedynie wchodzących w jej skład członków Rady Wydziału z informacją, że rozpoczęto nabór zewnętrznych członków Rady Biznesu.

Liczne i różnicowane są natomiast formy działania kadry i studentów filologii polskiej na rzecz otoczenia społecznego, gospodarczego i kulturalnego. Pracownicy filologii polskiej są filarem Olimpiady Literatury i Języka Polskiego, zasiadają w jej Komitecie Głównym, Komitetach Okręgowych i jury, przygotowują materiały; są członkami jury konkursów recytatorskich, poetyckich, czytelniczych organizowanych w warszawskich i mazowieckich szkołach, bibliotekach i placówkach kulturalnych; prowadzą wykłady w Uniwersytetach III Wieku oraz popularnonaukowe wykłady otwarte, warsztaty i spotkania w rozmaitych instytucjach oświatowych i kulturalnych; uczestniczą w audycjach radiowych i telewizyjnych, popularyzują literaturę w prasie, współorganizują otwarte konferencje i wieczory literackie; biorą udział w inicjatywach edukacyjnych i kulturalnych Warszawy i Mazowsza (Festiwal Nauki, Piknik Naukowy i in.). W ramach patronatu IFP WNH nad kilkoma warszawskimi liceami pracownicy wygłaszają wykłady dla uczniów i nauczycieli, a studenci przygotowują licealistów do matury i we współpracy z pedagogami pomagają w nauce uczniom zagrożonym patologiami. Skuteczną inicjatywą było powołanie na Wydziale Humanistycznym UKSW Akademii Młodego Humanisty, w ramach której uczniowie warszawskich i mazowieckich liceów biorą udział w organizowanych przez WH – w dużej mierze siłami studentów - warsztatach tematycznie związanych z kierunkami realizowanymi na Wydziale; owocem tej współpracy jest corocznie około 20% studentów podejmujących studia na Wydziale Humanistycznym, w dużej części na kierunku filologia polska.

Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jednakże udział interesariuszy zewnętrznych w weryfikacji efektów kształcenia ma miejsce przy zaliczaniu praktyk zawodowych.

3. Uzasadnienie:

Jednostka nie jest zainteresowana współpracą z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie kształtowania programu studiów i efektów kształcenia, choć w ostatnim czasie podejmuje pewne działania w tym obszarze, na razie bez rezultatów. Kontakty kadry i studentów UKSW z otoczeniem społeczno-gospodarczo-kulturalnym są jednak intensywne i przybierają zróżnicowane formy, dzięki czemu uczelnia wyraziście zaznacza swą obecność w środowisku zewnętrznym.

4. Zalecenia

Podjęcie ściślejszej współpracy Jednostki z interesariuszami zewnętrznymi reprezentującymi otoczenie społeczne, kulturalne i gospodarcze w zakresie budowania programu kształcenia i określania jego efektów byłoby korzystne dla obu stron.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena: W PEŁNI

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1. Siedzibą wizytowanego kierunku jest oddany do użytku 12 lat temu budynek Wydziału Humanistycznego przy ulicy Dewajtis 5. Studenci WH, w tym poloniści, mają tu do dyspozycji 20 sal dydaktycznych różnej wielkości, w tym pięć mieszczących od 300 do 60 osób. Duże sale oraz sporo mniejszych sal dydaktycznych wyposażono w sprzęt audiowizualny, rzutniki multimedialne i ekrany. Studenci filologii polskiej mają do dyspozycji pracownię komputerową na 20 osób, salę projekcyjną wykorzystywaną nie tylko na zajęciach ze specjalności filmoznawczej, laboratorium językowe na 15 osób. Zarówno studenci, jak i pracownicy naukowo-dydaktyczni potwierdzali, że liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są adekwatne do potrzeb dydaktycznych, a sprzęt technodydaktyczny jest powszechnie stosowany na zajęciach, co ZO zaobserwował także w czasie hospitacji. Pracownicy wskazywali natomiast na brak pomieszczeń przeznaczonych na konsultacje ze studentami, gromadzenie pomocy dydaktycznych itp. W budynku są ułatwienia dla studentów niepełnosprawnych (toalety, podjazdy, winda), jest też pokój dla matki z dzieckiem oraz duża stołówka i dwa mniejsze punkty gastronomiczne.

4.2. Studenci filologii polskiej mają dostęp do dwóch bibliotek znajdujących się w siedzibie kierunku – Biblioteki Głównej UKSW oraz Biblioteki Wydziału Nauk Humanistycznych. Księgozbiór Biblioteki Głównej liczy 700 tysięcy woluminów, z czego około 20% to książki przydatne dla studentów Wydziału Humanistycznego. W Bibliotece Wydziałowej 18 tysięcy spośród 20 tysięcy zgromadzonych w niej książek adresowanych jest do polonistów. W Bibliotece Głównej są także bogate zbiory

czasopism w stałej prenumeracie, w tym wiele z obszaru nauk humanistycznych. Zbiory obu bibliotek są skomputeryzowane, studenci zamawiają książki drogą elektroniczną. W trzech czytelnich jest kilkanaście stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu. Zbiory Biblioteki Głównej i Wydziałowej zaspokajają podstawowe potrzeby dydaktyczne i naukowe kadry i studentów wizytowanego kierunku, umożliwiają im dostęp do literatury obowiązkowej i zalecanej wskazanej w sylabusach. Zarówno studenci jak i pracownicy podkreślali stałe uzupełnianie księgozbioru obu bibliotek dzięki zakupom (między innymi poprzez realizowanie zamówień studentów i kadry na konkretne książki przydatne w procesie dydaktycznym i badaniach naukowych) oraz darom - w Bibliotece Wydziałowej wprowadza się rocznie do ewidencji około 1000 pozycji.

Studenci i pracownicy polonistyki, podobnie jak innych kierunków prowadzonych w UKSW, mają dostęp do zasobów cyfrowych za pośrednictwem Wirtualnej Biblioteki Nauki,

W jednostce nie prowadzi się kształcenia na odległość.

3. Uzasadnienie:

Infrastruktura naukowa i dydaktyczna, zasoby biblioteczne jednostki są dostosowane do programu kształcenia, umożliwiają osiągnięcie założonych dla niego efektów kształcenia oraz prowadzenie badań naukowych, zapewniają studentom dostęp do lektur wskazanych w sylabusach. Studenci uczelni mają dostęp do zasobów cyfrowych. Ułatwienia w siedzibie kierunku zapewniają studentom niepełnosprawnym studiowanie w godnych warunkach.

4. Zalecenia:

Należy podjąć próbę wygospodarowania pomieszczeń na konsultacje ze studentami oraz na gromadzenie pomocy dydaktycznych.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena: W PEŁNI

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi

5.1 Nauczyciele akademicy zawsze są dostępni podczas konsultacji. Z perspektywy studenckiej na wyróżnienie zasługuje indywidualne podejście do studenta, na spotkaniu z ZO PKA wyrażono opinię, iż podczas konsultacji studenci otrzymują pełne wsparcie merytoryczne w interesującym ich zakresie. Terminy i wymiar konsultacji są odpowiednio dostosowane do planu zajęć studentów. Studenci mają

możliwość wglądu do prac egzaminacyjnych oraz weryfikacji własnych błędów. Studenci wizytowanego kierunku regularnie korzystają z możliwości kontaktu z nauczycielami za pośrednictwem poczty elektronicznej, podkreślając przy tym sprawną komunikację i możliwość uzyskania szybkiej odpowiedzi zwrotnej.

Na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego działa system opieki materialnej dla studentów, który obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane i przyznawane zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (stypendium socjalne, zapomoga, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz stypendium rektora dla najlepszych studentów). Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu Pomocy Materialnej dla studentów UKSW. Kryteria przyznawania stypendiów są zrozumiałe i przejrzyste. Procedura przyznawania stypendium odbywa się z poszanowaniem anonimowości danych osobowych. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA wyrazili zadowolenie w zakresie informowania ich o możliwościach pobierania stypendium, a także terminowości ich wypłacania.

System rozpatrywania próśb i zażaleń w opinii studentów działa sprawnie. Studenci zgłaszają swoje postulaty poprzez Samorząd Studentów. Podczas wizytacji odbyło się spotkanie z przedstawicielami samorządu, którzy otrzymują pełne wsparcie merytoryczne ze strony jednostki, a także w miarę możliwości finansowe. Studenci zgłaszają się do swoich przedstawicieli najczęściej z indywidualnymi sprawami dydaktycznymi, które są rozwiązywane w oparciu o obowiązujące przepisy, w tym Regulamin Studiów.

Poziom zadowolenia studentów z oferowanych im usług edukacyjnych należy określić jako wysoki, podczas spotkania z ZO PKA akcentowali, że nie zgłaszają zasadniczych uwag dotyczących procesu kształcenia lub spraw organizacyjnych. Studenci podkreślili, że zawsze mają możliwość kontaktu z władzami dziekańskimi, wskazując ich prostudenckie podejście. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA władze Wydziału są otwarte na uwzględnianie ich stanowiska dotyczącego zarówno programu studiów, jak i spraw organizacyjnych związanych chociażby z infrastrukturą dydaktyczną.

Sylabusy nie zawsze są dla studentów wystarczającym źródłem informacji o prowadzonym przedmiocie. Opublikowane sylabusy nie są zawsze kompletne, ze względu na lakoniczność informacji lub nawet jej brak. Z perspektywy studentów warto jednak zwrócić uwagę, iż informacje, które już są zawarte w sylabusach pokrywają się ze stanem faktycznym.

Pomoce naukowe niezbędne do uzyskania odpowiednich efektów kształcenia są w opinii studentów przydatne. Jakość materiałów dydaktycznych jest oceniana pozytywnie. Nauczyciele akademicki wysyłają materiały na swoje zajęcia za pośrednictwem poczty elektronicznej do wszystkich studentów uczestniczących w kursach. Z perspektywy studentów ocenianego kierunku materiały wysyłane drogą elektroniczną są na odpowiednim poziomie, adekwatne do treści omawianej na zajęciach.

Podczas spotkania z ZO PKA licznie zgromadzeni wskazali mocniejsze i słabsze strony kierunku, odnosząc to przy tym do przykładów innych Uczelni. W opinii studentów na wyróżnienie zasługują umiejętności dydaktyczne nauczycieli akademickich. Metody prowadzenia zajęć odpowiadają studentom, sprzyjają osiąganiu przez nich efektów kształcenia. Dobrą praktyką są również indywidualne rozmowy z nauczycielami akademickimi już po zakończeniu zajęć, co pozwala rozwiązać wątpliwości dotyczące omawianej problematyki. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wskazali również na pozytywne zmiany jakie nadeszły podczas trwania ich studiów wobec relacji, które słyszeli od starszych kolegów, teraz już absolwentów. Przykładem takiego doskonalenia kształcenia jest chociażby przesyłanie niezbędnych materiałów w formie elektronicznej przed zajęciami, co dla studentów stanowi

znaczną pomoc przy uzyskiwaniu przez nich efektów kształcenia.

Wśród aspektów wymagających doskonalenia studenci wskazali potrzebę udoskonalenia harmonogramu zajęć w kilku aspektach. Problemem są tzw. „okienka”, czyli przerwy pomiędzy zajęciami. Wynikają one z dostępności nauczycieli akademickich, a także ograniczonej ilości sal, co jest związane z trwającym remontem. Ponadto harmonogram zajęć pojawia się zbyt późno, przez co studenci nie mają czasu na ułożenie planu zajęć w oparciu o ich potrzeby i zainteresowania (dotyczy to przedmiotów do wyboru). Podobny problem pojawia się w przypadku rejestracji na zajęcia w systemie USOS, informacja o jej terminach w opinii studentów pojawia się zbyt późno.

5.2 Jednostka ma podpisane umowy w ramach programu wymiany, co potencjalnie pozawala na szeroki zakres wymiany międzynarodowej. Studenci mają możliwość korzystania z oferty programu ERASMUS +. Wydział proponuje studentom uczestnictwa w programach wymiany krajowej, w ramach programu MOST. Podobnie jak w przypadku międzynarodowej, wymiana krajowa nie cieszy się zainteresowaniem studentów. Podczas spotkania z ZO PKA studenci informowali, że nie są zainteresowani uczestnictwem w programach wymiany ze względu na brak możliwości znalezienia pokrewnego kierunku na interesującej ich Uczelni (wymiana zagraniczna) lub brak chęci zmiany miejsca zamieszkania (wymiana krajowa). Wskazano jednak na akcje informacyjne, przybliżające studentom tematykę mobilności studenckiej, organizowane przez jednostkę.

5.3 Z perspektywy studentów wizytowanego kierunku program studiów jest dostosowywany do potrzeb rynku pracy. Podczas wizytacji ZO PKA rozmawiał ze zgromadzonymi przedstawicielami kół naukowych działającymi w ramach jednostki, a także z doktorantami współpracującymi ze studentami przy realizacji projektów. Koła działają aktywnie, członkowie kół biorą udział w konferencjach, a także uczestniczą w badaniach naukowych. Studenci otrzymują bardzo dobrą w ich opinii opiekę merytoryczną, a także materialne środki do rozwijania swoich zainteresowań.

Na poziomie Uczelni Biuro Karier Studenckich aktywnie wspiera studentów w kontakcie z przyszłymi pracodawcami. Biuro dysponuje bazą ofert pracy, staży i praktyk zawodowych; wiele z nich adresowanych jest do studentów wizytowanego kierunku. Proces wchodzenia absolwentów na rynek pracy wspomagany jest przez pracowników Centrum Szkoleń i Doradztwa Zawodowego UKSW w ramach indywidualnych konsultacji doradczych. System wsparcia wspomagany jest przez przedmioty ogólnouczelniane, prowadzone przez pracowników w/w jednostki, m.in.: Warsztaty rozwoju kariery, Warsztaty kompetencji społecznych. W opinii studentów możliwości stwarzane im w kontaktach z otoczeniem społeczno – gospodarczym są bardzo duże i mają pozytywny wpływ na program kształcenia, a także późniejsze podejmowanie pracy zawodowej.

5.4 Regulamin Studiów przewiduje zasady, według których jednostka powinna wspierać proces kształcenia studentów z niepełnosprawnościami. W opinii studentów wizytowanego kierunku jednostka stosuje się do postanowień Regulaminu. Studenci niepełnosprawni mogą ubiegać się o indywidualizację studiów. Podczas spotkania z ZO PKA nie było osób z niepełnosprawnościami, obecni studenci wskazali jednak na wysoką aktywność jednostki w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych, chociażby poprzez ciągłe dostosowywanie infrastruktury dydaktycznej. Studentom niepełnosprawnym przyznawane są stypendia zgodnie z dyspozycją Ustawy.

5.5 Studenci bardzo pozytywnie oceniają jakość obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną. Pracownicy są przygotowani merytorycznie do pełnienia swoich funkcji. Godziny otwarcia Dziekanatów są dogodnie dla studentów. Sprawnie funkcjonuje komunikacja za pośrednictwem poczty elektronicznej z pracownikami administracyjnymi

Uczelni. Przekazywane są wszystkie niezbędne wiadomości potrzebne studentowi do śledzenia postępów w realizacji toku studiów, wymogi formalne oraz dane dotyczące pomocy materialnej. Dziekanały udzielają niezwłocznie informacji, o które prosi student. Studenci mają dostęp do wszystkich niezbędnych powiadomień, w tym z zakresu efektów kształcenia, treści i metod kształcenia oraz metod sprawdzania i oceny efektów kształcenia oraz wymaganiach dotyczących zaliczeń i egzaminów. Studenci wizytowanego kierunku mają za pośrednictwem strony internetowej dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

3. Uzasadnienie

Pozytywnie należy ocenić pomoc ze strony jednostki sprzyjającą rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów. Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w międzynarodowych i krajowych programach wymiany. Studenci otrzymują wsparcie w kontaktach ze środowiskiem akademickim, otoczeniem społecznym, gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy. Pozytywnie należy ocenić wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne ze strony jednostki wobec studentów niepełnosprawnych. Zgodnie z opiniami przedstawionymi przez studentów podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie należy ocenić jakość obsługi administracyjnej. Na szczególne wyróżnienie zasługuje wsparcie finansowe i merytoryczne kierowane wobec kół naukowych, a także uwzględnianie studenckich postulatów odnośnie kształcenia.

4. Zalecenia

Warto pracować nad udoskonaleniem harmonogramu studiów w zakresie usunięcia długich przerw pomiędzy zajęciami. Poprawy wymaga również terminowość informowania studentów o harmonogramie oraz rejestracji na przedmioty.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena – W PEŁNI

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (zwany dalej WSZJK lub Systemem) wprowadzony został w UKSW na mocy Zarządzenia Rektora Uczelni Nr 32/2008 z dnia 25 lipca 2008 r., a następnie zmieniony Zarządzeniami Rektora: Nr 49/2009 z dnia 16 października 2009 r. dotyczącym zapewnienia jakości kształcenia, Nr 47/2010 z dnia 15 września 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz doprecyzowany Zarządzeniem Nr 19/2011 z dnia 13 kwietnia 2011 r. Kolejna zmiana zakresu WSZJK nastąpiła zarządzeniem Rektora Nr 84/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Obecnie System funkcjonuje na podstawie Zarządzenia nr 49/2015 Rektora UKSW z dn. 2.10.2015 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego doskonalenia na UKSW w Warszawie. Opracowane akty prawa wewnętrznego dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia określają zasady funkcjonowania systemu jak i zasady funkcjonowania poszczególnych zespołów odpowiedzialnych za jakość kształcenia. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora zostały powołane komisje: Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia (zwana dalej UKJK), Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (zwana dalej WKJK) oraz Wydziałowe Komisje Dydaktyczne (zwane dalej WKD). Ponadto na poziomie ogólnouczelnianym za jakość kształcenia odpowiedzialny jest również Ośrodek Badań Jakości Kształcenia i Ewaluacji (zwany dalej OBJKiE), którego zadaniem jest ocena i weryfikacja jakości kształcenia na poziomie ogólnouczelnianym, sporządzanie raportów z badań, opracowywanie wzoru kwestionariusza oceny zajęć dydaktycznych przez studentów oraz rozpowszechnianie wyników badań wśród społeczności akademickiej. W UKSW obowiązuje Księga procedur jakości kształcenia UKSW (procedury dotyczące weryfikacji efektów kształcenia) na mocy zarządzenia Rektora nr 52/2013 w sprawie wprowadzenia systemu weryfikacji osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Procedury zgodnie z uchwałą obejmują wszystkie etapy i aspekty procesu dydaktycznego.

Do kompetencji poszczególnych zespołów należy wdrażanie i doskonalenie systemu zapewniania jakości kształcenia zgodnie z kompetencjami określonymi w zarządzeniu Rektora. Na Wydziale Nauk Humanistycznych zostały powołane: Komisja Dydaktyczna (KD) oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKJK). Przedmiotem zainteresowania obu komisji jest ciągle monitorowanie jakości kształcenia, podejmowanie niezbędnych działań naprawczych oraz składanie sprawozdań ze swojej działalności Dziekanowi WNH. W skład obu komisji wchodzi pracownicy IFP oraz studenci.

Analizując zakres SZJK należy wskazać, iż odnosi się on do wszystkich poziomów kształcenia i rodzajów studiów oferowanych i prowadzonych w jednostce.

W wyniku przeprowadzonej wizytacji można potwierdzić, że w jednostce działają zapisane w dokumentach procedury WSZJK, jednak nie mają one charakteru kompleksowego. Obowiązujące procedury w zakresie projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia nie zapewniają właściwej skuteczności systemu.

Zakres intensywności i stopień realizacji założonych celów określonych w uchwale Senatu jest omówiony w poniższych punktach.

6.1.1

Zasady dotyczące projektowania programu kształcenia, w tym efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów określa Uchwała Nr 37/2015 Senatu UKSW z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie wprowadzenia wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia, a także planów i programów studiów podyplomowych i kursów dokształcających (z uwzględnieniem zmian wprowadzonych: Uchwałą 98/2015 z dn.25.06.2015 i Uchwałą 54/2016 z dn.21.04.2016). Analiza programów studiów przebiega przy udziale takich interesariuszy, jak: nauczyciele oraz przedstawiciele studentów. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 68/2014 z dn. 31 października 2014r. w sprawie modelu współpracy z pracodawcami podmiotem zajmującym się współpracą z pracodawcami w szczególności na poziomie Wydziału jest Wydziałowa Rada Biznesu, której kompetencją jest opiniowanie projektów efektów kształcenia oraz projektów programów studiów. Na mocy uchwały Rady Wydziału Nauk Humanistycznych nr 56/2016 z dn. 12 września 2016r. powołano Wydziałową Radę Biznesu, w skład której wchodzi 7 osób. Skład Rady jest niezgodny z zarządzeniem Rektora, gdyż w składzie Rady powinno być nie mniej niż pięciu pracodawców reprezentujących branże odpowiadające każdemu kierunkowi studiów. W ww. składzie Rady brak jest przedstawicieli pracodawców. Obecne rozwiązania w zakresie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi mają raczej charakter niesystemowy i opierają się na osobistych kontaktach i doświadczeniach pracowników jednostki z zewnętrznymi interesariuszami i nie wypełniają postanowień określonych w regulacjach wewnętrznych UKSW. Z przeprowadzonych rozmów i dokumentacji wynika, iż Władze Wydziału cyklicznie spotykają się z przedstawicielami studentów (starostowie poszczególnych grup) z wszystkich kierunków realizowanych na Wydziale celem uzyskania informacji dotyczących programów studiów, efektów kształcenia, oraz organizacją studiów. Efektem spotkań ze studentami są wnioski Dziekana do Rady Wydziału w zakresie modyfikacji programu studiów dla ocenianego kierunku studiów. Takie spotkania odbywają się cyklicznie raz w roku, co jest pozytywnie odbierane przez studentów.

Z analizy dokumentacji wynika, że duża część poszczególnych wniosków WKJK nie jest wdrażana lub też nie zwrócono uwagi na istotne braki w programach studiów (np. WKJK wielokrotnie wskazywała na konieczność uaktualnienia części kart przedmiotów, braki sprofilowania kierunkowych efektów kształcenia, braki w kryteriach oceniania. Powyższe uwagi pojawiają się w kilku ostatnich sprawozdaniach). Ponadto należy wskazać, że duża część sylabusów nie jest zgodna ze wzorem opisu przedmiotu określonego w załączniku do decyzji nr 4/2013 Senatu UKSW z dn. 31 stycznia 2013 r., która stanowi część procedury określonej w Księdze Procedur.

W tym przypadku należy ocenić, że zalecenia WKJK nie zostały wdrożone, co wskazuje, że procedury wynikające z wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w zakresie projektowania programu studiów nie funkcjonują w pełni.

6.1.2

Zasady monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć wynikają zarówno z Zarządzenia nr 49/2015 Rektora UKSW z dn. 2.10.2015 r. w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego doskonalenia na UKSW w Warszawie oraz procedur określonych w Księdze Procedur. Monitorowanie realizacji zakładanych efektów kształcenia opiera się na analizie wyników sesji egzaminacyjnych oraz monitorowania realizacji efektów kształcenia w ramach praktyk zawodowych.

Zespół oceniający PKA zapoznał się z ostatnimi rocznymi raportami samooceny wydziałów jak i protokołami z posiedzeń WKJK oraz WKD, które wskazywały na konieczność stworzenia wytycznych do wypełniania kart przedmiotów min. ze względu na złe definiowanie kryteriów oceniania jak i formułowania efektów kształcenia dla danego przedmiotu.

W raportach z ostatnich dwóch lat WKJK wskazał we wnioskach na konieczność uzupełnienia brakujących sylabusów oraz konieczność weryfikacji poprawności poszczególnych sylabusów, w tym elementów tj. kryteria oceniania, efekty kształcenia, metody dydaktyczne). Władze Wydziału podjęły działania wskazane przez WKJK i zadeklarowały dalsze prace udoskonalające opis metod weryfikacji.

Ponadto zdaniem zespołu oceniającego monitorowanie stopnia zakładanych efektów kształcenia jest możliwe (tym samym modyfikacje metod weryfikacji efektów kształcenia), jeżeli poszczególne moduły posiadają określone efekty kształcenia oraz określone metody weryfikacji. Brak określonych efek-

tów kształcenia dla poszczególnych modułów uniemożliwia skuteczne monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Biuro Karier UKSW organizuje i monitoruje przebieg praktyk zawodowych od strony organizacyjnej, natomiast od strony merytorycznej (w zakresie realizacji efektów kształcenia) jednostka monitoruje stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia uzyskiwanych na praktykach zawodowych poprzez analizy dokonywane przez koordynatora ds. praktyk zawodowych na ocenianym kierunku studiów. Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów na praktykach zawodowych odbywa się poprzez współpracę koordynatora praktyk z pracodawcami oraz poprzez analizę dzienników praktyk, którą wypełniają pracodawcy (w tym w zakresie weryfikacji efektów zawartych w programie praktyk zawodowych).

6.1.3

Proces weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia jest dokonywany przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów poprzez analizę zbiorczych ocen z poszczególnych przedmiotów. Proces dyplomowania posiada określone procedury związane z dyplomowaniem i został opisany w Księdze Procedur. Na UKSW wdrożona została platforma do archiwizacji prac dyplomowych (APD UKSW), a prace dyplomowe są weryfikowane poprzez systemy antyplagiatowe (OSA oraz antyplagiat.pl). Procedury antyplagiatowe określone są w Księdze procedur oraz w załączniku nr 4 do Zarządzenia nr 49/2015 Rektora UKSW w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego doskonalenia na UKSW, z dn. 2.10.2015 r. (załącznik - Działania związane z zapobieganiem plagiatom i ich wykrywaniem w pracach zaliczeniowych i pracach dyplomowych), który określa szczegółowe procedury związane z postępowaniem w przypadku wykrycia plagiatu. Obecni na spotkaniu z Zespołem oceniającym nauczyciele akademicy potwierdzili, iż w prowadzonych przez nich grantach i programach badawczych uczestniczą studenci ocenianego kierunku co pozwala na weryfikację osiągniętych przez studentów efektów kształcenia poprzez realne wykorzystanie ich wiedzy oraz umiejętności w praktyce badawczej. W trakcie spotkań z Władzami Wydziału jak i WKJK oraz KD nauczyciele akademicy wskazali, iż przedmiotem prac KD jest analiza i ocena stosowanych metod dydaktycznych co znajduje odzwierciedlenie w raportach z prac w/w komisji. Analizy KD są przekazywane Radzie Wydziału jak i Kierownikom Instytutów.

Jednak jak wspomniano w pkt 6.1.2, sylabusy zgodnie z informacją zawartą w raportach WKJK wymagają dalszych prac w zakresie określenia metod weryfikacji tak, aby były one przejrzyste i umożliwiały weryfikację stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przez studentów. Niekompletność w tym zakresie wszystkich sylabusów jest przeszkodą w uzyskaniu informacji na temat stosowanych metod weryfikacji i oceny efektów kształcenia i utrudnia ocenę poprawności ich doboru. Należy wskazać, iż Wydział podjął w tym kierunku działania, co należy uznać za właściwe i zgodne z formułowanymi przez WKJK wnioskami z analiz.

6.1.4

Zgodnie z przedłożoną informacją na kierunku „filologia polska” nie zastosowano systemu potwierdzania efektów kształcenia. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów został określony w uchwale Senatu UKSW nr 174/2015 z dn. 17 grudnia 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną oraz zasad przyjęć na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w postępowaniu potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

6.1.5

W celu doskonalenia jakości kształcenia UKSW dla wszystkich wydziałów jak i kierunków studiów (w tym dla kierunku „filologia polska”) prowadzi scentralizowane badania losów absolwentów. Badania koordynuje i realizuje Biuro Karier. Badania losów absolwentów prowadzone jest cyklicznie co roku. Biuro Karier UKSW przygotowuje na wniosek Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Kolegium Dziekańskiego bądź Dyrektora Instytut raport, w którym przedstawia losy zawodowe absolwentów kierunku. Ponadto Biuro Karier opracowuje raporty z jakości kształcenia przeprowadzane w grupie pracodawców, współpracujących z UKSW (w szczególności w zakresie kompetencji nie-

zbędnych absolwentowi na rynku pracy). Z informacji uzyskanych podczas wizytacji oraz po analizie dokumentacji należy wskazać, że WKJK dokonała analizy wyników „raportu z badań karier zawodowych studentów UKSW” i przeanalizowała uzyskane informacje pod kątem przydatności w zakresie modyfikacji programu kształcenia. Brak jest szczegółowych informacji dotyczących wykorzystania ww. wyników w modyfikacjach programów kształcenia z uwagi na ogólny charakter badania oraz ze względu na zwrotność uzyskanych informacji. WKJK wskazała na konieczność poprawy informacji na stronie internetowej wydziału o ofercie jak i konieczności przeprowadzenia badań absolwentów prowadzonych przez wydział, celem uzyskania szczegółowych informacji.

6.1.6

Podstawowe elementy polityki kadrowej w zakresie kształtowania jakości dydaktyki na Wydziale dotyczą: doboru kadry dydaktycznej (organizowane otwarte konkursy na stanowiska profesora jak i adiunkta), prawidłowości powierzania zajęć dydaktycznych, hospitacji zajęć dydaktycznych oraz ankietyzacji zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów. Ocena dorobku naukowego dokonywana jest zgodnie z załącznikiem nr 4 Statutu UKSW i przeprowadzana jest zgodnie ze statutem raz na 4 lata lub raz na 2 i 1 rok w zależności od uzyskanych wyników z oceny. Uczelnia prowadzi również proces ankietyzacji zajęć dydaktycznych dokonywany przez studentów, który odbywa się po każdych zakończonych zajęciach dydaktycznych z danego przedmiotu i odbywa się zgodnie z zarządzeniem Rektora nr 21/2013 z dn. 3 czerwca 2013 r. (według jednolitego wzoru ankiety). Na UKSW przeprowadzane są również hospitacje zajęć dydaktycznych zgodnie z regulaminem hospitacji na Wydziale Nauk Humanistycznych (uchwała Rady Wydziału Nauk Humanistycznych nr 182/2013 z dn. 15 kwietnia 2013 r.). Hospitacjami objęci są wszyscy nauczyciele akademicy oraz wszystkie formy prowadzonych zajęć dydaktycznych. Zgodnie z regulaminem nauczyciele akademicy ze stażem krótszym niż 5 lat są hospitowani co najmniej raz w roku, a pozostali nauczyciele nie rzadziej niż raz na 4 lata. Protokoły pohospitacyjne są przedmiotem analizy WKJK, a uogólnione uwagi i wnioski są przedstawiane w raporcie samooceny wydziału sporządzanego na potrzeby raportów ogólnouczelnianych.

Ponadto Uczelnia (OBJKiE) przeprowadza badania „ocena uczelni przez nauczycieli akademickich”. Badanie przeprowadzono po raz drugi i ma ono na celu uzyskanie informacji od nauczycieli akademickich na temat warunków prowadzenia działalności naukowo-dydaktycznej i jakości kształcenia w poszczególnych instytutach (na wydziałach). Należy wskazać, że wdrożone narzędzie (internetowe badanie ankietowe), mimo obecnie niskiej zwrotności może w przyszłości być cennym źródłem informacji istotnej w zarządzaniu jakością kształcenia. Badane obszary dotyczą warunków prowadzenia zajęć (rozkładu zajęć, liczebności grup, warunków lokalowych, wyposażenia sal dydaktycznych, wsparcia procesu dydaktycznego), przydatność hospitacji, samooceny własnej pracowników oraz jakości kształcenia tj. oceny kompetencji pracowników, oceny jakości prowadzonych zajęć oraz programów studiów. W opinii ZO PKA powyższe narzędzie warto rozwijać i włączyć je w WSZJK na Wydziale Nauk Humanistycznych jako źródło pozyskiwania informacji oraz formułowania wniosków do doskonalenia procesu dydaktycznego.

6.1.7

Jednostka stworzyła mechanizmy wykorzystywania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry dydaktycznej. Na wydziale funkcjonuje ogólnouniwersytecki system oceny zajęć dydaktycznych określony Decyzją Rektora UKSW z dn. 3 czerwca 2013 r. w sprawie ogólnouczelnianego wzoru ankiety oceny zajęć dydaktycznych.

Ankieta przeprowadzana jest elektronicznie za pośrednictwem systemu USOS-web. Ankieta zawiera 16 pytań dotyczących sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych. Ankieta nie zawiera pytań dotyczących oceny realizowanych efektów kształcenia oraz treści kształcenia. Zgodnie z Decyzją Rektora wyniki ankiet opracowywane są w postaci raportów przez WKJK i są uwzględniane przy okresowej ocenie nauczycieli akademickich oraz w doskonaleniu WSZJK.

Wyniki są uwzględniane przez dyrektora instytutu przy ustalaniu obsady zajęć dydaktycznych. Studenci widzą wpływ ankiet na obsadę zajęć dydaktycznych. Zgodnie z przyjętymi wewnętrznymi regulacjami na wydziale wyniki hospitacji oraz oceny zajęć dydaktycznych dokonywane przez studentów nie są publikowane. Zespół Oceniający PKA zaleca rozważenie publikowania interesariuszom wewnętrznym informacji o wynikach w formie zagregowanej.

6.1.8

Wewnętrzny system w zakresie doskonalenia infrastruktury, w tym bazy dydaktycznej nie ma określonej procedury. Obejmuje monitorowanie i ocenę zasobów materialnych Uczelni tj. wyposażenie laboratoriów i innych sal dydaktycznych poprzez prowadzone przez OBJKiE badania. Monitorowanie i ocena zasobów dokonywana jest przez administrację, prowadzących zajęcia oraz studentów. Uczelnia, przeprowadzając badania „ocena uczelni przez nauczycieli akademickich” oraz „Studenci o funkcjonowaniu swojej Uczelni”, uzyskuje szereg informacji o ocenie infrastruktury (zarówno socjalnej jak i dydaktycznej), które są analizowane przez WKJK. Powyższe badania obejmują również ocenę zasobów bibliotecznych zarówno w bibliotece głównej jak i wydziałowej, dostęp do infrastruktury socjalnej i sportowej. Ocenie podlega również dostosowanie infrastruktury na potrzeby osób niepełnosprawnych. Studenci oceniają również dostęp do pomocy materialnej jak i ofertę i sposób obsługi Biura Karier. Monitorowanie zasobów materialnych oparte jest na bezpośrednim wykorzystaniu przez Władze Wydziału i Instytutu informacji płynących od studentów i prowadzących zajęcia dydaktyczne i na bieżąco reagują w miarę możliwości finansowych krytycznie oceniane elementy infrastruktury.

6.1.9

Proces gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia nie jest określony formalnie. W trakcie wizytacji przedstawiono dokumentację związaną z jakością kształcenia, która jest przedmiotem obrad poszczególnych organów kolegialnych jak i jednoosobowych wydziału oraz instytutu. Przedstawiono również dokumentację potwierdzającą funkcjonowanie na wydziale zespołów odpowiedzialnych za jakość kształcenia w tym WKJK jak i WKD. Dokumenty związane z weryfikacją efektów kształcenia są gromadzone i przechowywane albo przez osoby prowadzące zajęcia albo w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów (USOS), co najmniej do momentu rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej kolejnego semestru.

Dokumentacja związana z zapewnianiem jakości kształcenia jest gromadzona w sposób rozproszony. Dokumentacja na szczeblu uczelnianym jest gromadzona w jednostkach odpowiedzialnych za ich archiwizację natomiast na wydziale przechowywana jest przez poszczególne osoby zajmujące się danym zakresem. Dokumentacja związana z hospitacjami zajęć dydaktycznych jest gromadzona przez sekretariat instytutu, a raporty z prac WKJK gromadzone są przez przewodniczącego zespołu. Na koniec każdego roku akademickiego sporządzane są raporty samooceny wydziału, które są podstawą do opracowania raportów ogólnouczelnianych. Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowuje na podstawie danych uzyskanych od WKJK wytyczne do poprawy jakości kształcenia dla jednostek prowadzących kształcenie na UKSW i przedstawia je Senatowi UKSW. Wykonanie wytycznych uchwalonych przez Senat powierza się dziekanom poszczególnych wydziałów.

Dokumentacja związana z WSZJK o charakterze ogólnouczelnianym w tym raporty z badań realizowanych przez OBJKiE publikowana na stronie Uczelni (obszerna dokumentacja i wnioski z szeregu badań). Dokumentacja wydziałowa związana z procesem jakości kształcenia nie jest publikowana na stronie internetowej wydziału.

6.1.10

Informacje o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku nie są w pełni udostępnione za pośrednictwem strony internetowej wydziału i instytutu jak również poprzez system USOS (informacje dla studentów). Zamieszczone informacje na stronie wydziału nie są uaktualnione, a karty przedmiotów umieszczone w systemie USOS mają często charakter archiwalny i nie zawierają informacji o aktualnym programie studiów.

Studenci kierunku zwracali uwagę na fakt, iż informacje zamieszczone w sylabusach są niepełne, co również wynika z dokumentacji przedłożonej w raporcie samooceny. Należy zaktualizować informacje dotyczące programu studiów zarówno na stronie internetowej wydziału jak i instytutu. Informacje dotyczące aktów prawnych ogólnouczelnianych regulujących proces kształcenia, dokumenty regulujące WSZJK oraz raporty z badań ogólnouczelnianych są zamieszczone na stronie nie.uksw.edu.pl. Powyższe informacje mają charakter kompleksowy i są w pełni aktualne. W opinii zespołu oceniającego PKA należy podjąć niezbędne działania celem udostępnienia za pomocą strony internetowej wydziału i systemu USOS aktualnych informacji o programie kształcenia oraz jego wy-

nikach.

6.2

Na poziomie uczelnianym prowadzona jest ocena skuteczności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz dokonywana jest ocena wpływu na podnoszenie jakości kształcenia. Na poziomie wydziałowym należy dokonać koniecznych korekt w sposobie funkcjonowania systemu, jego procedur jak i sposobu wykorzystania rekomendacji i wniosków wypracowywanych przez poszczególne zespoły odpowiedzialne za jakość kształcenia w szczególności w zakresie programu studiów. Wskazane w pkt 6.1.- 6.9 spostrzeżenia wskazują, że wydział nie dokonuje systemowych przeglądów skuteczności funkcjonowania systemu w zakresie programu studiów oraz upubliczniania informacji o programie studiów. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie doskonalenia systemu nie ma charakteru systemowego i Władze Wydziału powinny zintensyfikować prace nad systemowym włączeniem przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w proces jakości kształcenia. W częściowy sposób wykorzystuje się uzyskiwane wyniki do doskonalenia systemu. Wydział dokonuje szeregu działań doskonalących w zakresie kadry dydaktycznej czy działań związanych z realizacją dydaktyki (hospitacje zajęć dydaktycznych, spotkania ze starostami w celu pozyskania informacji o programie kształcenia) , jednak nie obejmuje to całości oceny systemu.

3. Uzasadnienie

Funkcjonujący w ramach ocenianego kierunku studiów wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia został wdrożony w oparciu o ogólnouczelniane uregulowania. W następstwie przeprowadzonej analizy działania systemu można stwierdzić, że nie został systemowo w pełni zapewniony udział interesariuszy zewnętrznych w proces określania i modyfikacji efektów kształcenia. Studenci są reprezentowani i mają wpływ na decyzje w zakresie jakości kształcenia poprzez udział w pracach poszczególnych zespołów dotyczących jakości kształcenia. W ramach analizy stwierdzono, że nie funkcjonuje w pełni system w zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jak i metod ich weryfikacji (nie we wszystkich kartach przedmiotu ustalono metody weryfikacji lub zgodnie z oczekiwaniem WKJK ich nie doprecyzowano). W odniesieniu do wskazanych uchybień i braków w sylabusach wątpliwości budzi skuteczność systemu w tym zakresie nieprzestrzeganie zapisów Księgi Procedur. Należy wdrożyć działania związane z zasadami wypełniania sylabusów, w szczególności w zakresie opisu efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów jak i metod ich weryfikacji. Jednostka w pełni nie wykorzystuje wyników monitoringu losów absolwentów z uwagi na ich ogólny charakter i niską zwrotność. Władze Wydziału prowadzą jednak współpracę z licznymi instytucjami kultury będącymi potencjalnymi pracodawcami przyszłych absolwentów kierunku. Kontakt ten stanowi bogate źródło informacji na temat zatrudnienia absolwentów oraz opinii tej grupy interesariuszy zewnętrznych o poziomie kwalifikacji zawodowych absolwentów i przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia. Jednostka prowadzi politykę kadrową w zakresie wsparcia dydaktyki i jest ona adekwatna do potrzeb kierunku.

Analiza systemu wskazała, że wyniki ankiet oceniających nauczycieli akademickich i hospitacje zajęć dydaktycznych są wykorzystywane w procesie poprawy jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Proces gromadzenia na Wydziale dokumentacji związanej z działaniami dotyczącymi zapewniania jakości kształcenia powinien zostać uporządkowany tak, aby dostęp do informacji na Wydziale był zapewniony dla wszystkich osób zaangażowanych w proces doskonalenia jakości kształcenia. Koniecznym jest również uporządkowanie i zaktualizowanie informacji o programie studiów i jego wynikach na stronie internetowej Wydziału.

4. Zalecenia

W ramach doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia zaleca się:

1. Wdrożenie systemowego włączenia interesariuszy zewnętrznych w proces projektowania i zmian w efektach kształcenia (uzupełnienie składu Wydziałowej Rady Biznesu);
2. Dokonywanie oceny programów kształcenia przy udziale interesariuszy zewnętrznych (pracodawców) jak i absolwentów;
3. Wdrożenie działań dotyczących monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia;

4. Wdrożenia wskazówek i rekomendacji WKJK w zakresie uzupełniania i aktualizowania kart przedmiotów (efekty kształcenia przedmiotu, metody weryfikacji efektów kształcenia);
5. Wprowadzenia działań związanych z publikacją i aktualizacją informacji dla studentów i kandydatów o programie studiów i jego wynikach.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

W analizie SWOT stanowiącej część *Raportu samooceny* na ogół trafnie wskazano mocne strony kierunku, takie jak wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna, szczególna troska o relacje mistrz-uczeń, intensywny rozwój kierunku, łączenie tradycjonalizmu z innowacyjnością, szeroko pojmowana otwartość koncepcji filologii polskiej. Wszystkie te i inne informacje zawarte w *Raporcie samooceny* zostały pozytywnie zweryfikowane przez Zespół Oceniający PKA w czasie wizytacji ocenianego kierunku. Autorzy *Raportu samooceny* trafnie też wskazali słabe strony tego kierunku kształcenia: małe możliwości zatrudniania młodych doktorów, wykształconych na macierzystych studiach 3. stopnia czy ustawiczne obciążanie pracowników naukowo-dydaktycznych powinnościami administracyjno-urzędniczymi. Przekonująca jest przedstawiona lista szans i zagrożeń kształcenia w zakresie filologii polskiej we współczesnej dobie. Zespół Oceniający sformułował w *Raporcie z wizytacji* kilkanaście zaleceń, które figurują w poszczególnych obszarach kryteriów oceny. Sądzymy, że ich spełnienie pozwoli udoskonalić proces kształcenia na ocenianym kierunku w Instytucie Filologii Polskiej UKSW w Warszawie.

Dobre praktyki